

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata
CXXXV. évfolyam 2. szám
(február)

Főszerkesztő
PÁPAI GÁBOR

A szerkesztőbizottság elnöke:
DR. SZIKRA DEZSŐ

A Szerkesztőbizottság tagjai: dr. Bartha Dénes, Bartha Pál, dr. Bondor Antal, Dévai Péter, Gencsi Zoltán, dr. Járasi Lőrinc, dr. Király Pál, Oláh Tibor, Pintér Ottó, Répászky Miklós, dr. Somogyi Zoltán, Szakács László, Tóth Miklós.

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon/fax: 201-7737
Mobil: 06-30-97-15-255
Internet: <http://larix.efc.hu/oe>

Kiadó:
Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó:
KÁLDY JÓZSEF

Nyomdai munkák: Csathó és Társa Nyomdaipari Kft., Eger
Felelős vezető: Csathó Emil

Tervezés, nyomdai előkészítés: INNOVA-PRINT

A kézirat lezárva: 2000. január 28.

ISSN: 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta. A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosak a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. A szerkesztőség fenntartja magának a szerkesztés jogát. Honoráriumot – megegyezéssel – csak felkért íráso-kért, a fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

Címképünk: Pápai Gábor felvétele

E havi számunk szerzői:

Barna Tamás	KEFAG Rt.	Kecskemét
Bartha Dénes	Egyetem	Sopron
Burget Lajos	újságíró	Nyíregyháza
Csóka Péter	ÁESZ	Budapest
Gácsi Zsolt	KEFAG Rt.	Kecskemét
Járasi Lőrinc	erdőmérnök	Miskolc
Kaliczka László	Vízügy	Veszprém
Kelemen Zoltán	újságíró	HVG
Pápai Gábor	OEE	Budapest
Rakk Tamás	VERGA Rt.	Veszprém
Ráczné		
Schneider Ildikó	Egyetem	Sopron
Répászky Miklós	OEE	Abádszalók
Sződi István	erdész	Gödöllő
Tóth János	erdőmérnök	Franciaország

Tartalom

Kelemen Zoltán: Nem nőnek az égig 33

Répászky Miklós: OEE technikusok tanácskozásai 34

Az „Erdészeti Lapok” terjedelmének és színvonalának emelése 37

Pápai Gábor: Az erdészet és a kommunikáció 38

Burget Lajos: PR-munka a NYÍRERDŐ Rt-nél 39

Sződi István: Az ország legidősebb erdésze a harmadik évszázadba lépett 41

Dr. Barna Tamás–Gácsi Zsolt: Telepítsünk-e erdőt az Alföldön? 42

Elgondolkodtató 43

Csóka Péter: Viharkárok Nyugat-Európában 45

Tóth János: A vihar 45

Dr. Bartha Dénes: A barkócaberkenye botanikai jellemzése 46

Dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó: Az Erdészeti Múzeum 1999-es évéről 48

Dr. Kaliczka László, Rakk Tamás: Vizeinket is védjük erdeinkben 50

Járasi Lőrinc: Néhány adat az erdőgazdasági nemzeti vállalatokról 53

Pápai Gábor: Xilofág rovarok 57

Egyesületi hírek 59

Kérjük tagtársainkat az elmaradt tagdíj befizetésére!

Nem nônek az éigig

Sikeresen lobbiztak az erdészek: a jövő évi büdzséből a képviselői módosító indítványoknak köszönhetően az eredeti javaslatnál bő 15 százalékkal – 624 millió forinttal – több jut az erdészet támogatására. Ugyanakkor az erdőtelepítésre kért plusz 1 milliárdot nem szavazták meg a honatyák, ami zömmel a magánerdő-tulajdonosokat érinti hátrányosan, s mindez éket verhet az erdők különböző tulajdonosai közé.

Szomorú ténnyel kénytelenek szembenézni az évezred végén a magyar erdészek: az 1920 óta eltelt időszakban ebben az évtizedben telepítették a legkevesebb erdőt, összesen 55,7 ezer hektárt, ami akkor is kevés, ha nem az ötvenes éves 250 ezer, hanem az előző évtized 75 ezer hektárjához viszonyítjuk. A szakmai konferenciákon mindig előadott, évi legalább 20 ezer hektár telepítésével számoló, nagyravágyó erdősítési tervekkel összevetve sem mutatnak túl jól ezek a számok; az erdészek magukban már bele is nyugodtak, hogy a nagy erdősítési programot – amely szerint az erdők arányát a jelenlegi 18 százalékról az ország területének negyedére kellene növelni – tovább kell halasztani. A költségvetési módosító indítványok parlamenti megszavazása után ugyanis egyértelműen kiderült: jövőre sem lesz elegendő pénz a telepítésre. „2000-ben 12 ezer hektár erdő telepítésére van igény, a költségvetésben rendelkezésre álló 2,645 milliárd forint viszont ennek csak a negyedét teszi lehetővé” – mondta a HVG-nek Barátossy Gábor, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM) Erdészeti Hivatalának elnöke. Azaz 2000-ben az idei 8400 hektárnál is kevesebbre futja.

Mivel az erdőtelepítések 94 százaléka magánerdőkben történik, igazából a magántulajdonosok vereségének számít, hogy a képviselők nem szavazták meg a telepítésre kért plusz 1 milliárd forintot. Azt pedig inkább az állami erdőgazdaságok győzelmének tekintik a szakmabeliek, hogy ugyanezen a szavazáson az úgynevezett közcélú feladatokra 524 millió, a parkerdők fenntartá-

sára pedig 100 millió forint többletet juttatott az Országgyűlés. Bár pluszforrás kiharcolására még nem volt precedens, az erdészek most inkább a telepítési támogatás megemelésére tett sikertelen kísérletről beszélnek, egymásban keresve a kudarc okát.

Különös a módosító indítványok parlamenti története, hiszen amikor először kerültek az Országgyűlés mezőgazdasági bizottsága elé, a kormány – amelyet ebben az esetben az FVM testített meg – mindhárom javaslatra nem szavazott. A pluszpénznek most örülő erdészek sem tudják pontosan, minek köszönhető, hogy végül a kormány, illetve a parlament két tételt mégis jóváhagyott. Azt pedig végképp nem értik, miért nem támogatta a kormány az erdőtelepítési keret növelését, miközben a tárca vezetői nyilatkozataikban rendszeresen erre buzdítják a gazdákat.

A jelenlegi – 60 százalék állami, 40 százalék magánerdő – arányok megváltoztatására tehát vélhetően az európai uniós (EU) források felhasználásával kerülhet csak sor. Kérdés, milyen mértékben. A Magánerdő-tulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége (Megosz) az állami területek csökkentését tartaná kívánatosnak, míg *Gémesi József*, a 19 állami erdészet tulajdonosi jogait gyakorló Állami Privatizációs és Vagyonkezelő (ÁPV) Rt. ügyvezető igazgatóhelyettese szerint a jelenlegi 1 millió hektár állami területet nem lenne szabad csökkenteni. Azt ő is elfogadhatónak tartja, hogy a telepítésekkel előbb-utóbb a magánerdők kerüljenek túlsúlyba. Érdekes, hogy az állami dominanciát pártfogolják a környezetvédők, akik szemében ez jelentene garanciát a természetes erdők, illetve a ritka fa- és cserjefajok megőrzéséhez. Más ügyekben viszont koránt sincs ekkora összhang az állami erdészetek és a zöldek között. A több, mint 360 ezer hektárnyi természetvédelmi terület 90 százaléka állami erdő, a védettségből fakadó termelési és technológiai korlátozások pedig évente 1,7 milliárd forinttal rontják az eredményt. Ez éppen annyi, mint a közel 40 milliárd forint saját vagyónú 19 állami erdőtársaság idei várható adózás előtti eredménye. Hiába írja elő a természetvédelmi törvény az el-

lentételezést, arra eddig egyszer sem került sor – panaszolja Gémesi.

A Megosz-nál úgy vélik: ha az uniós csatlakozás után 1 millió hektárt ki kellene vonni a mezőgazdasági termelésből, és ebből 700 ezer hektáron erdőt lehetne telepíteni, akkor ennek 90 százalékát a magánerdészetekben kellene megtenni. Az EU-ban Írország kivételével sehol sem magasabb az állami erdők aránya 30 százaléknál – érvel a Megosz-elnök.

Az állami tulajdon működtetésére is különböző elképzelések léteznek. „Érdékellentétekhez vezet, hogy az erdő-vagyon a Kincstári Vagyon Igazgatóságé, az erdészeti társaságok pedig a privatizációs szervezetek tulajdonában vannak” – mondta a HVG-nek Gémesi. Ha az állam mezőgazdasági területen akar erdősíteni, akkor az ÁPV Rt. a földterületet kezelésbe adja az erdészeti társaságnak, finanszírozza a telepítést, de amint az adott terület erdőművelési ággá változik, automatikusan a kincstár tulajdonába kerül. Gémesi pártfogolja azt a tudomása szerint a Miniszterelnöki Hivatalban már futó elképzelést, amely egy kézbe adná ezt a vagyont.

Ez az ötlet némi vihart váltott ki a szakmán belül. Az FVM-ben nem tudnak ilyen tervről, de ha létezne is, Barátossy szerint nagy veszélyekkel járna az ilyen tulajdon összevonása. „Ha az erdővagyon a társasági vagyon részévé válna, akkor egy-egy cég gazdasági helyzete romlása esetén, könnyen ezt a vagyont élné fel” – mondja.

Miközben a szakmabeliek a jövőn vitatkoznak, azt is kénytelenek elismerni, hogy a magánkézbe került erdőterület több, mint a felén nem folyik szabályszerű erdészeti tevékenység. „Ez elsősorban abból fakad, hogy a törvények és rendeletek béklyójába kötött gazdák közül a különféle adminisztrációs terhek miatt még annak is elmegy a kedve az erdőműveléstől, aki valóban gazdálkodni akar” – mondja *Ormos Balázs*, az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) főtítkára. Az egyesület ezért az erdőtvény módosítását szorgalmazza, amellyel reményeik szerint egyszerűsödnek az újdonsült erdőtulajdonosok számára megoldhatatlan feladatot jelentő eljárások.

Az FVM októberi adatai szerint a 742 ezer hektár magánerdőből 51 ezer hektáron folyik egyéni, 310 ezer hektáron pedig társult gazdálkodás, 180 ezer hektáron ugyanakkor még be sem jegyezték a tulajdonost, illetve 174 ezer hektár társulás előtt áll. A legnagyobb problémának az látszik, hogy a már működő magánerdészetek közül is csak hétnek nagyobb a területe 1500 hektárnál, de a – szakemberek szerint a gazdaságos működéshez minimálisan szükséges – 500 hektáros határt is csak nyolcvanán érik el. Az erdőbirtokosságok és a gazdasági

társasági formában működő erdészetek átlagos területe alig haladja meg a 100 hektárt, az erdő- és egyéb szövetkezeteké pedig nem éri el a 300 hektárt.

Ezért is tartja érthetetlennek a szövetkezeti érdekképviselőt, miért nem teszi lehetővé az agrártárca a legtöbb gondot okozó, úgynevezett részaránytulajdonú területek hasznosítását. Ez ügyben a Mezőgazdasági Szervezők és Termelők Országos Szövetségének (MOSZ) már az előző kormány szocialista vezetésű agrártárcájával is meggyűlt a baja. A MOSZ akkor is azt

szerette volna elérni, hogy a részaránytulajdonú területek hasznosításához legyen elegendő a tulajdonosok szótöbbsége, szemben az FMV azóta sem változott értelmezésével, amely százszázalékos egyetértés esetén tartja lehetségesnek az ilyen területek bérbeadását. Mivel azonban ilyen arányt gyakorlatilag még a tulajdonosok kiértékelésében is lehetetlen elérni, a részaránytulajdonú erdők működtetéséről a szövetkezetek alighanem letehetnek.

Kelemen Zoltán

(HVG. 1999. december 25.)

OEE-technikusok tanácskozásai

Az Országos Erdészeti Egyesület tag-ságát nagyobb részben a középfokú végzettségű technikus tagok adják. Egyesületünk történetében első alkalommal részükre – az év második felében – az ország hat régiójában tartottunk tanácskozást, melyet a helyi csoportok titkáraival közösen szerveztünk – és valamennyi helyi csoporttól meghívást kapott 4–5 fő.

A tanácskozások alaphangulatát az őszinte erdészbarátsággal fogadó házigazdák és a választott helyszínek kedvezően befolyásolták:

- Kaszó (Dél-Dunántúl) csodálatos romantikája,
- Sarród (Nyugat-Dunántúl) természeti értékeink reprezentálója,
- Rudóltanya (Észak-Magyarország) a Mátra bükkös erdőrengetege,
- Debrecen (Kelet-Magyarország) a Nagyerdő völgyesei,

– Visegrád (Budapest környéki) szépsége és történelme,

– Ásotthalom (Dél-Magyarország) a Dél-Alföld szépsége és az alerdészképzés ősi fellegvára – szolgálták és kiszolgálták az összejövőket.

A tanácskozásokon összesen 135 fő vett részt. A helyi csoportok (sajnálhatja a távol maradó három HCS) által küldött technikusok saját térségük képviseletében lelkesen és aktívan közreműködtek. őszintén feltárták sajátos helyzetünk gondjait, véleményt formáltak, észrevételeket tettek és javaslatokat, kéréseiket közreadták.

Hasznos párbeszéd alakult ki az Elnökség vezetői és a résztvevők között. Több tanácskozáson a térség első számú vezetői is jelen voltak. Elmondásuk szerint tanulságul szolgált számukra is a jelenlét.

Mi volt a régió-tanácskozások célja

1. Az OEE Elnöksége találkozhasson azon tagjainak képviselőivel, akik kevésszer tudnak más OEE eseményen részt venni.

2. Létrejőjön az információcsere lehetősége a technikusok és az elnökség között olyan kérdésekben, melyek az egyesületi életben korábban kevés hangsúlyt kaptak, valamint további segítséget ad az Egyesület négyéves programjának végrehajtásához.

3. Részletes tájékoztatás és tájékoztató az OEE – a HCS-ok munkájáról, eredményeiről, gondjairól.

4. Véleménykérés az Erdészeti Lapokról, színvonaláról, terjesztéséről stb.

5. A tanácskozás legfontosabb céljál az azt szántuk, hogy közvetlenül hall-

A kaszói tanácskozás résztvevői

Számszerfjás vadászat Kaszón

A saródi tanácskozók

Ismerkedés Saród kincseivel

Az észak-magyarországi régió képviselői

juk, hogy a technikusok számára melyek az Egyesület „erősségei és gyengeségei”, valamint mit kívánnak az Egyesülettől a következő időkben.

Felelősséggel kijelentjük, hogy a technikusok részére megtartott régióértekezletek várákozásokon felül jól sikerültek.

Őszinte és javító szándékú felszólalások és vélemények hangzottak el, esetenként bírálva a HCS, az Elnökség munkáját, az EL Szerkesztőbizottságát.

Sok elismerő szó is elhangzott az egye-

sületi élettel kapcsolatban, főleg a HCS-ok rendezvényeinek hasznosságát és szakmai értékét dicsérve. Külön hangsúlyt kapott: a megváltozott élet- és munkakörülmény, az erdész-társadalom megbecsülése, az erdő feladatának és szerepének egységes megítélése és a köz előtti elfogadtatása, tulajdonosoktól és földrajzi elhelyezkedéstől függetlenül az értékeinek megbecsülése és megbecsültetése.

Az erdő, a természet iránti elhivatottságunk töretlen, s kívánatos a társadalom

előtt jobb tájékoztató és értékeinek megfelelő további odaadó munka mindenki részéről – kinek-kinek a saját munkaterületén és a lehetőségének megfelelően.

A tanácskozások tanulságai, határozatai

a) Az erdészeti ügy képviselője nem kap kellő hangsúlyt a kormány szintjén. Sokkal több segítséget kell nyújtanunk az Erdészeti Hivatalban dolgozóknak, hogy törekvéseikben céljukat elérhessék, hogy a mezőgazdasági ágazaton belül az erdészetet azonos elvek szerint bírálják el és támogadják (a fa is növény!): területarányának és közcélú feladatának figyelembevételével.

b) Az erdő életközössége, favagyona

ne legyen kiszolgáltatva a napi gondok megoldásának: megéllhetési bűnözés, a környezetszennyezés túlzott liberális elbírálása stb. miatt. A nagy költséggel létrehozott, több évtizedes munka eredménye az ország közösségét, az egyén boldogulását szolgálhassa. Ezért az Erdőtörvényt maradéktalanul be kell tartanunk és tartatnunk. Sokkal nagyobb tájékoztatást adjunk a tv, újság stb.-nek. (Összefogva az OEE-vel, az EH-val, az ÁPV Rt.-vel, a FAGOSZ-szal, a MEGOSZ-szal.)

c) A magánerdő-tulajdonosokat segíteni kell, hogy erdőgazdálkodásukat beindíthassák, ezt ne akadályozhassa meg néhány személy, kis tulajdoni hányaddal, önző, hanyag vagy lehetetlen (fellelhetetlen) helyzetéből adódóan.

d) A túlzott profitorientált erdőgazdálkodás veszélyezteti az állami erdőkben dolgozó erdészek állását, megéllhetését. A kerületek nagysága több helyen a munka rovására növekedett.

e) Középfokú képesítésű erdészek továbbképzését meg kell valósítani, ehhez az OEE közreműködését kéri.

f) Az OEE szakosztályok munkájában a technikusok nem tudnak részt venni, célszerű ennek lehetőségét megkeresni.

A Nagymező

A debreceni Nagyerdőben

g) Az EL jelentős változáson ment át: olvasmányosabb és színesebb lett.

Javasolják: – több cikk jelenjen meg a határon túl élő magyar erdészek életéről, munkájáról,

– fapiaci híreket szívesen olvasnának, – álláshirdetések, egyéb hirdetések is jelenhessenek meg a lapban,

– élő, közütszetelemek örvendő szakmai és emberi példaképeinktől szívesen olvasnának cikket (tanácsok, észrevételek, vélemények, üzenetük a ma élő és aktívan dolgozó erdészeknek témákban), – az EL SZB-nek legyen koncepciója, azt évente értékelje. Ne foglalkozzon aprólékos részletekkel, pl. ülések emlékeztetőit közreadni stb.

h) El kell érnünk, hogy erdőügyben ne történjen nélkülünk semmi a szűkebb munkaterületünk környezetében, de országos érvennyel sem. Akik pozícióban vannak, azok vállaljanak több közszereplést.

i) A különböző tulajdonosi és szervezeti munkahelyeken dolgozó erdészek

igénylik és elvárják, hogy az együvértarozás az OEE-ben tovább szilárduljon. Ki kell rekeszteni azokat, akik a tagság és az erdészet kárára anyagi, erkölcsi hátrányt okoznak közösségünknek.

j) Az évenkénti vándorgyűlésen a technikusok és nyugdíjasok aránya túlzottan alacsony. A HCS-ok a tagság arányában küldjék a tagokat.

Javaslat: részben hozzájárulással vehessen részt a fenntartó-támogató HCS alkalmazottain kívüli tag is.

k) Harcosan ki kell állni az erdőügyért, bizonyítsuk be, hogy az erdészek az igazi „természetvédők”.

l) Három–négy havonta az FVM Erdészeti Hivatal egy-egy vezető munkatársa adjon tájékoztatást törekvéseikről, célkitűzéseikről, munkájukról, eredményeikről, hogy az erdészközösség tájékozottabb legyen, s munkájukban tudják támogatni őket.

m) Markánsabban jelenjen meg az OEE munkájában a szakmai érdekképviselet.

Az új emlékszoba az erdészetnél

n) Vonjuk be az Elnökségbe és annak munkájába az FVM, KTM erdészeti vezetőit.

o) Legyen célunk a taglétszám növekedése a magánerdőben dolgozók és az erdésziskolákban tanulók körében.

p) Évente rendezzük meg az erdészek szakmai vetélkedőjét, s kössük a vándorgyűléshez az ünnepélyes eredményhirdetést, pl. „Magyarország legjobb erdésze” címen.

r) Az OEE vándorgyűlése legyen oltdottabb, a találkozás és együttlét jobb alkalma. Rövidebb kötelező szöveg – több laza program váltakozva legyen a közgyűlés menete.

Befejezésül engedjék meg, hogy köszönetet mondjak mindazoknak, akik a régióertekezleteket szervezték és támogatták.

Szolgáljon hasznunkra tapasztalatai, munkánkat segítse.

Répászky Miklós
alelnök

A parkerdő télen

A Visegrádon tanácskozók

„Míg állni látszék az idő...”

Az „Erdészeti Lapok” terjedelmének és színvonalának emelése

Szerkesztőségünket közlőről érinti az az indítvány, melyet Bencze Pál erdőmérnök tagtársunk az „Erdészeti Lapok” terjedelmének és színvonalának emelése érdekében a közgyűléshez intézett.

Indítványtevőnek impulzust adott indítványának előterjesztésére egy véletlen eset, amikor a svéd erdészeti kísérleti állomás hivatalos sajtóorgánumának gazdagon illusztrált díszes, magas színvonalon álló folyóiratát és a mi meztelen, szürke és vékonyka kis lapunkat összemérte. Ugyanezt a diszparitást állapítja meg az osztrák szaklapokkal való összehasonlításban, s ebből azt a következtetést vonja le, hogy a bajok okát nem csupán szegénységünkben, hanem szakíróink részvétlenségében és szervezetlenségünkben látja.

Úgy véli, hogy az erdők megfelelő tömörítése révén a szükséges anyagi támogatást meg lehetne szervezni úgy, hogy a lap a magyar erdőgazdasághoz illő terjedelemben és kiállításban kiadható legyen.

Javasolja, hogy bővítsék ki a lap új szakrovatokkal, szervezzünk szakférfiakból és a főiskolai tanári karból főmunkatársakat, nyomassuk lapunkat jó papíroson, lássuk el illusztrációkkal, borítékkal.

Mindehhez pénz ne másoktól kéregessünk, hanem azt magunk adjuk össze, vagyis fizessünk megfelelő tagdíjat.

Ez alkalommal az ideális törekvés elismerése mellett kötelességem az indítványnak azt a hallgatag beállítást ellensúlyozni, mintha az egyesület vezetősége és a lapok szerkesztősége nem volna teljes tudatában annak, hogy a mi kis lapunk valóban szerény kis füzetke, *mintha egyesületünknek és szerkesztőségünknek nem volna törekvése, programja a lap terjedelmének, színvonalának és kiállításának az egyesület anyagi erejével összhangban álló fokozatos fejlesztése.*

Úgy az egyesületnek, mint a szerkesztőségnek igenis meg van e tekintetben a programja, s amint erre mód és alkalom kínálkozik, meg is fogja valósítani terveit.

Nem lesz azonban érdektelen, ha ideális magaslásban szárnyaló tagtársamat kézenfogva levezetem a realitások világába, s egyenként megmutogatom azokat a fájó sebeket, amelyek elsősorban gyógyítandók.

Nem említem, hogy egyesületünknek a világháború előtt még igen jelentékeny alapítványokban fekvő törzsvagyona majdnem a semmivel lett egyenlővé. Nem említem, hogy úgyszólván csak most értük el ezt az időpontot, amikor hatalmas székházunk már némi kis jövedelmet is képes nyújtani. Ma még ott állunk, hogy egyesületünk régi nemes céljait (irodalompártolás, özvegyek, árvák segítése stb.) egyáltalában nem képes még szolgálni, s nagy nehezen összekapart feleslegével alighogy képes kopottas, boríték nélküli lapját legfeljebb kétíves (32 oldal) terjedellel, dísztelenül, rossz papíron megjelentetni.

Súlyosbítja a helyzetet az a körülmény is, hogy míg a tag- és előfizetési díjak jóval az aranyparitás alatt állanak, a lap-előállítási költségek (nyomdaköltség) a békebeli költségeket ma 30–35 százalékkal haladják meg, s emellett bármely pillanatban ki vagyunk téve újabb és újabb áremelésnek.

Egyáltalában nem érzünk szégyenpírt, ha összehasonlítom a Trianon által megcsönkített kis nemzet erdészársadalmának szerény lapját a háború és kommunizmus borzalmaitól megkímélt, gazdag és hatalmas Svédország, avagy az erdődús Ausztria hivatalos sajtóorgánumával.

Egyszerre végrehajtandó gyökeres tagdíjmelés nehezen vihető keresztül. Hiszen tagtársaink manapság annyi mindenféle tagsági díjakkal, járulékokkal, előfizetési díjakkal (Mérnöki Kamara, Mérnök- és Építészegylet, Mérnökök Nemzeti Szövetsége, vidéki erdészeti egyesületek, Természettudományi Társulat, újabban „er-

dészettudományi kísérletek és kutató-sok” stb.) vannak túlterhelve, hogy teherbíró képességük teljességgel ki van merítve.

Az anyagiak terén a teendőket – bizonyos fokozatos tagdíjmelés mellett főként abban látom, hogy minden vonalon igyekezzünk egyesületünk részére új tagokat, különösen új erdőbirtokos tagokat szerezni (ti. igen sokan vannak, akik ma még nem tagjai egyesületünknek).

Ami a szellemiek megszervezését illeti, ma ezen a téren is szinte áthidalhatatlan nehézségekkel állunk szemben.

Ma – leszámítva néhány igen tiszteltreméltó szakírói szaktársamat – a többi rátermett szakemberek legnagyobb része teljesen visszavonult az irodalmi tevékenységtől.

Ennek oka egyfelől erdővidékeink elvesztésére, a mai rendkívül nehéz életviszonyokra, a bürokrácia túltengésére és arra vezethető vissza, hogy a szaktársaink egy részét visszatartja az irodalmi tevékenységtől az az elvi elmentés, amely ez idő szerint lapunk független iránya és a mai kormányzati rendszer között fennáll. Amíg e tekintetben rendszerváltozás be nem következik, addig ezen a téren nincs is sok keresnivalónk.

Egyelőre tehát a szervezési munkával itt is várni kell, mert az ma csak nemkívánatos módon, részlegesen volna megoldható. Tehát e téren is egyelőre meg kell elégednünk a jelenlegi helyzettel, annál is inkább, mert egy rohamosan meginduló irodalmi túltermelésnek amúgy sem tudnánk ma még megfelelő érvényesülési teret biztosítani.

Mindezek után remélem, hogy indítványtevő szaktársam erkölcsi kötelességének fogja ismerni az irodalmi téren kifejtendő munkásságával az „Erdészeti Lapok” szellemi nivójának emelését hathatósan előmozdítani.

Czillinger János

(Megjelent az 1925. decemberi „Erdészeti Lapok”-ban)

... bár a szekér halad

Az erdőszet és a kommunikáció

Az Országos Erdészeti Egyesület a 2000. évet a kommunikáció évének tekinti. Értsük ezalatt, hogy kiemelten kíván foglalkozni a szakma és a tájékoztatás kapcsolatának kérdésével. Azal szinte minden erdész szakember egyetért, hogy van mit pótolnunk ezen a téren. Az elmúlt közel fél évszázad alatt az erdőgazdálkodás élte a maga sajátos – mondhatni jellegéből adódó – belterjes életét. Az ötvenes évek közepén elkészült „Gyöngyvirágtól lombhullásig” c. Homoki Nagy István film óta alig készült az erdőszet munkáját közvetve vagy közvetlen népszerűsítő bármely alkotás.

Közben olyan társadalmi mozgások történtek, mint a hatvanas–hetvenes évek nagy népvándorlása a falvakból a városokba. Emberek százezrei hagyták ott őseik szűkebb pátriáját, s fordítottak hátat a természetbarát gyermekornak, fosztották meg gyermekeiket az erdei csatangolásoktól, a vizes élőhelyeken átélt kalandoktól, a nyaktörő mutatóványt igénylő szarkafészek tojásrablásaitól. Az elvándorlók gyermekei egy csokoládéreklám alapján már csak lilának képzelik a tehenet, a tanár néni kérdésére, hogy milyen takaró fedi a csirkék bőrét – kapásból válaszolnak, hogy nylonzacskó.

(Az elvándorlással egy időben kezdtek alakulni, majd erősödni a zöld mozgalmak.)

Miközben ezek a ma már nehezen visszafordítható folyamatok zajlottak, mi erdészek jól megvoltunk magunkkal ott kint az erdei erdőszházban. Azaz-hogy mégsem. A kívülállótól elvettük a sejtelmes-romantikus rácsodálkozás tiszteletét, hogy ott megy az erdész, aki kint lakik az erdőn megannyi titok között. Szinte intézményes lett a faluba, városba költözés, minek következtében százsámra pusztulnak az erdei erdőszházak. Kérem, ne vegyék a fenti zsörtölődést utólagos okoskodásnak. Meggyőződése, ha eredményeket akarunk elérni kommunikációnk terén, alaposan tisztában kell lenni önmagunkkal. Múltunkkal, jelenünkkel. Csak az őszinte önismeret vezethet a jelen tendenciáit megváltoztatható jövőbe. S nem szeretnék a főokos látszatában sem tetszelegni, hiszen az elmúlt évtizedben csak az Erdészeti Lapok hasábjain már többen kérték a szakmától ezt az önvizsgálá-

tot. Ám *Mátyás Csaba, Bús Mária, Papp Tivadar, Kondor Endre* írásai-ból, felszólalásaiból elhangzott intelmek, úgy tűnik, pusztába kiáltottak maradtak.

Az első legfontosabb teendőnk tehát az erdőszszakma önmagától való elvárásainak tisztázása lenne.

Eltökélt megbízottakból álló szakmai grémium, egyeztetés után folytatná a most már racionálisabb célókért és hatékonyabb módszerekkel a szakma kommunikációs tevékenységét. Mindez eddig a pontig nem is kerülne pénzbe, s az ezt követő munka sem kerülne sok száz millióra, mint arra az eddig megkeresett arculatépítő cég árajánlata enged következtetni.

Mert nem arról van szó, hogy ezen-től, minden nap az erdészek tevékenységének kellene megjelenni, sokkal inkább arról, hogy az egyes médiákban megnyilvánuló az erdőről, az erdőgazdálkodásról ne oltás ki egymás mondanivalóját, hanem valamiféle laza egységes szemléletet tükrözzenek a publikációk. (Ahogy az Egyesület elnöksége kapacitál az együttgondolkodásra.)

Mik lehetnek az eszközeink, melyek azok a biztos pontok, amire építhetünk?

Mindenekelőtt az ország búsz százalékát borító erdők. Az erdőről olvasókat, tanulókat az erdőről hallva nem elsősorban a tulajdonviszonyok érdeklék igazán. A szakmán kívüli embert igazán az erdőben történtek nyugtatják meg vagy háborítják fel. Az erdő kezelője, az erdész abban a szerencsés helyzetben van, hogy szerveződéseivel a legkisebb közösségben is kifejtheti mondanivalóját, illetve a fent említett megegyezésen alapuló kommunikációt. Hajlamosak vagyunk ezen a téren túlzásokba esni, és sokszor csak azt tartjuk eredménynek, ha a televízió, a rádió főműsorban, a napilapok pedig vezércikkben foglalkoznak ügyes-bajos dolgainkkal. Pedig számtalan példa mutatja, hogy sokkal kisebb hírverés is lehet regionálisan példaértékűen hasznos. Az erdőgazdaságok központjai, az erdőszetek teljesen „lefedik” az országot. Kévs szakma rendelkezik ezzel az előny-nyel (oktatás, egészségügy, rendfenn-tartás, közlekedés, posta).

A másik biztosnak látszó pont a kampány során a közel százötven éve szervezett Erdészeti Egyesülés.

A múltból meríthető tanulság az Egyesületen keresztül erőt kell, hogy adjon, és a végrehajtás eredményességében is segíthet. Más szakmabeliek előtt a másfél százados múlt említése önmagában tiszteletet parancsol és hitellessé teheti képviselőjét olykor tiszta-virág-életű szerveződésekkel szemben.

A véleményalkotásnál gyakran elkövetett hiba, hogy olyanok véleménye kerül előtérbe, akik kevésbé járatosak az adott témában, így csak rész-érdekek érvényesülnek.

Mindezek látszólag szakmapolitikai kérdések, de végeredményben a kommunikációs együttgondolkodásban és az óhajtott eredmény eléréséhez alapvetőek. A társadalommal szükséges békéhez csak a belső szakmai békén keresztül juthatunk.

Melyek azok a helyek, ahol a szakmát nem ismerő embereket folyamatosan el lehet látni erdőszeti ismeretekkel?

Mindenekelőtt az erdei iskolák, melyekből már szép számmal találhatunk az országban. Az *Erdők Hete* egyre népszerűbb rendezvénysorozat. Az erdei iskolákon keresztül kisugárzó ismeretanyag – mely elsősorban hosszú távon – látszik biztos „befektetésnek”. Fontos, hogy minél több „civil” erdei iskolával tartsuk a kapcsolatot. Lássuk el őket ismertető, szemléltető anyagokkal.

A Kaán Károly, a Herman Ottó, a Kitaibel Pál Országos Természet- és Környezetismereti Verseny mágnesként vonzza az ország minden részéről a témára érzékeny pedagógusokat, diákokat. Megfelelő bekapcsolódással ők is ügyvivőink lehetnének. A *Nyíri erdő*, amelyet a nemrég elhunyt erdőszkollégánk, *Szuljovszky László* oly népszerűvé tett, hogy évi tízezer látogató – főleg a fogékony fiatalság – ismerkedhet a természettel, a hazafisággal. (Hogy csak néhányat említsek)

Meg kell találnunk és főleg kihasználni azokat a pontokat, ahol a kommunikáció a leghatásosabb. Az *erdőszeti múzeumok is ilyenek.* Tudom, többen komolytalannak tartják, de a

fodrászok és fogorvosi rendelőkben elhelyezett szóróanyag vagy sajtó előbb-utóbb meghozná az eredményt. S mindez jószereivel egy fillérbe sem kerül.

Nem kell mindig főszerepekben gondolkozni. Sokszor egy remekül megformált epizód szereplő maradárdóbbat alakít a főhősnél.

Az erdészeti szaklapok. Itt már nem egyszerű a helyzet, hiszen a kiadványok többnyire a szakavatottak kezébe kerülnek. Ám az Erdészeti Lapok a szigorúan erdőgazdálkodási témák közlésén túl lépve elérte, hogy előfizetői – s most már szerzői – között egyre több, az erdővel kapcsolatban élő rokonszakmákban dolgozó embert találunk.

Nem maradhatunk tovább egyedül. *Még szorosabb kapcsolatot kell kiépíteni* – vannak már jó kezdeményezések – *a pedagógus társadalommal.* Az erdőt járó *turistákkal* és főleg az *újságírókkal.* Mert – és ezt nem lehet elégszer hangsúlyozni – nem szabad ajtóstól a házba rontani.

De mi is kell mindezek megvalósításához?

Mindenekelőtt a szándék irányában megvalósuló erdészegység. Elhatározás (ez már megvan) és kitartó türelem a folyamatosságához. Nagyon sok ötlet, kiadvány, szemléltető anyag ún. „erdészgondolat-hordozó”, melyek a helyszínen szerzett ráhatásokon túl a táskába tehető.

És *kitartó következetesség.* (Néhány éve indult egy kezdeményezés, nem is kevés anyagi támogatással, közösen elfogadott logóval, „Az Erdő szövegség az erdőért, a jövőért” jelmonddal. Mára már elfelejtettük, s mint nemrég értesültem, „fa míg világ a világ” jelmonddal indul egy újabb népszerűsítő akció.) Így nehéz lesz.

Természetesen egy átfogó program megvalósításához is pénz kell. Az FVM Erdészeti Hivatala az Ember az Erdőért Alapítvány eddig is sokat juttatott a szakmát népszerűsítő kiadványok megjelentetéséhez. Az egyes erdőgazdasági részvénytársaságok nemkülönben. (Ez utóbbiakat külön terheli a havi több tucat támogatást kérő levél, mely a szűkebb pátriákban élő kezdeményezőktől érkezik.)

Úgy gondolom azonban, hogy az erdészszakma népszerűsítéséhez a jelenleginél szorosabb összefogásra lenne szükség.

Pápai Gábor

PR-munka a NYÍRERDŐ Rt.-nél

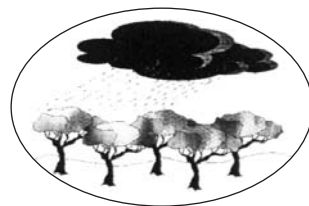
Nem tekinthető véletlennek, hogy manapság egyre több erdészeti részvénytársaság tűzi napirendre a vállalati Public Relations (PR) tevékenység szervezését, működtetését. Példák igazolják, hogy ahol ez megszületett, kézzelfogható eredményeket is hozott. Igaz, nem rövid idő alatt, hiszen itt nem egyszeri elhatározásról, hanem folyamatról van szó. Minimálisan egy-két év szükséges ahhoz, hogy a jól meghatározott stratégia meghozza gyümölcsseit. Fontos, hogy minden erdészeti rt. saját, egyéni, önálló PR-stratégiát dolgozzon ki, hiszen a sajátosságai, a gazdálkodásbeli különbségek, az adott környezet elvárásai, a természeti viszonyok, a helyi sajátosságok, az adott terület jellemző körülményei, a cégen belüli rend mind meghatározói a követendő gyakorlatnak. Hibás tehát minden olyan nézet, amely valamilyen egységesített PR-tart lehetőségesnek, hiszen az általánosságok senkit nem érdekelnek, azok nem mozgósítanak, nem hoznak létre kapcsolatokat, nem alakítják ki a közvetlen kap-

csolatot. E folyamat bemutatására a Nyírségi Erdészeti Részvénytársaság (NYÍRERDŐ) közel öt esztendő PR-munkáját vezetem alapul.

A NYÍRERDŐ Rt. életében az 1994. év vége, az 1995-ös év eleje volt az az időszak, amikor már áttekinthető módon rajzolódott ki az a kép, amely a cég jövőjét mutatta. A két megye – Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar – területén akkor 58, ma 61 ezer hektáron az állami erdők kezelőjeként tevékenykedő cég túljutott a közvetlen fenyegetettség időszakán. Bebizonyosodott, hogy az előd, a FEFAG gazdálkodása okozta csőhelyzet kezelhető, a likviditási problémák megszűntek, a tulajdonviszonyok változása eredményeként bekövetkezett területmódosulások nem akadályozzák az eredményes gazdálkodást, a piactudományi körülményekhez a részvénytársaság alkalmazkodni tudott, hitelmentes tevékenysége javította megbízhatóságát a partnerek körében. A következetes vezetés, a szigorú gazdálkodási fegyelem együtt járt a személyi feltételek

FELHÍVÁS

A Debreceni Egyetem Meteorológiai Tanszéke, a Soproni Egyetem Termőhelyismerettani Tanszéke, a Magyar Meteorológiai Társaság Debreceni Csoportja, az Országos Erdészeti Egyesület, az MTA Debreceni Területi Bizottság Meteorológiai Munkabizottsága ez évben megrendezi a

III. Erdő és klíma

című konferenciát.

A konferencia helyszíne **Debrecen**, a Debreceni Akadémiai Bizottság (DAB) székháza, időpontja **2000. június 7–8–9.**

A konferencia költségei:

Szállás:

- szállodában, reggelivel: kb. 5000 Ft/fő éjszakánként,
- a DAB székházban, reggelivel: 6 db kétágyas szoba, 6000 Ft/szoba előadóknak, 8000 Ft/szoba csak résztvevőknek éjszakánként,
- 5 db kétágyas vendégszoba a KLTE kollégiumában: kb. 2500 Ft/szoba éjszakánként,
- 15 db egyágyas, de páronként közös fürdőszobás szoba a DATE kollégiumában: kb. 1000 Ft/fő éjszakánként.

Részvételi költség:

kb. 5000 Ft/fő (kiadvány, szakmai kirándulás, közös vacsora), ami a támogatások beérkezésétől függően csökkenhet is.

Kérjük, hogy részvételi szándékát legkésőbb 2000. március 15-ig jelezze a következő címen:

**Debreceni Egyetem Meteorológiai Tanszék
Debrecen, Pf. 13.
4010**

rendeződésével, ami egyben a megváltozott feladatok jobb megértését is jelentette. A kritikus időszakon úrrá lett gazdasági és szakmai vezetés ekkor már nyugodtan jelenthette ki: a NYÍRERDŐ Rt. úgy lehet jelen az egyre szigorodó piacon, hogy immár nyereséget termel, expanzív üzletpolitikát folytathat.

A piacgazdaság logikájából következett a cég vezetőségének az a döntése, amely szerint a szakmai és gazdasági feladatok mellett a NYÍRERDŐ Rt.-nek tágabb körben kell elfogadtatnia magát, munkájával, tevékenységének bemutatásával ki kell harcolnia a szakmai és a szélesebb közvélemény rokonszenvét. Különösen fontos ez egy olyan vállalatnál, mely munkáját a szó szoros értelmében a nyilvánosság előtt végzi, azt az egyén, a környezet és egy sor környezetvédő és civil szervezet is nyomon követi. A cég a Public Relations (PR) következetes alkalmazása mellett döntött. Abból a megfontolásból, hogy az a jó vezetési módszer, amely a közönség viselkedését kutatja, majd azt felhasználva olyan kommunikációs programok kialakítására alkalmas, amelyek célja a közvélemény általános tájékoztatása és megnyerése. Amíg az általános reklámtevékenység egy-egy termék eladását igyekszik szorgalmazni, addig a PR magának a cégnek az „eladását” szolgálja, vagyis míg a reklám a vásárlásösztönzést, a nyereséget, a piacrészesedést kívánja növelni, addig a PR a bizalmat akarja elérni. A PR ebből adódóan emberközpontú az üzletközpontú reklámmal ellentétben. Még rövidebben: *míg a reklám eladni-t jelent, addig a PR mondani-t.* Heyles döntésnek bizonyult, hogy a NYÍRERDŐ külső vállalkozóként bízott meg a feladatot kidolgozásával, a munka irányításával. Így elkerülhetővé vált az esetleges szakmai vakság és a belső érdekkülönbözések zavaró hatása.

Fentiek alapján határoztuk meg a NYÍRERDŐ Rt.-nél követendő PR alapelveket, amelyek a következők: az őszinteség és a szavahihetőség, a nyíltság és a hitelesség, a tájékoztatókészség és a PR-hatásosság alapelve. A vállalati stratégia részévé vált PR-munka egyszerre több síkon indult be. Megkezdődött a vállalati és partnerérdekek közötti harmónia megteremtése. Megkezdődött a cég önarképének, mondhatnók mással össze nem téveszthető imázsának céltudatos formálása, az ön-bemutatás és ábrázolás folyamata. Intenzíven indítottuk a kommunikációt. Ezzel egy időben kezdetben tétova, majd egyre határozottabb lépéseket tettünk a vállalaton kívüli intézmények képviselőivel, önkormányzatokkal, politikusokkal történő kapcsolatépítésre. Cégen belüli tréning

keretében erősítettük a munkatársi kapcsolatokat, a vállalathoz való hűség érzésének hangsúlyozásával. Offenzívan vetjük célba a sajtót, ezen belül kialakítottuk a riporterkapcsolatokat, az újságíró-kapcsolatokat, általában a médiakapcsolatokat. *Hogy a PR-tevékenység ne egy-két ember, egy kis csoport munkája legyen csupán, legfontosabb céljairól tájékoztattuk az erdészetek igazgatóit, a tő melletti erdészeket, szorgalmazva információt kínáló, figyelmet felbívó tevékenységüket. Az ilyen jellegű foglalkozásokon nagy súlyt helyeztünk az egy-egy területen dolgozó erdészek személyes közéletiségére, az egész erdész-társadalomra és a céget képviselő felelősségükre, a rokonszenvet építő emberi magatartásukra, az új erdőtulajdonosokkal való emberi és szakmai kapcsolatok kialakítására, a környezetükben lévő batóságokkal, civilszervezetekkel, iskolákkal kialakítandó kapcsolatukra.*

Csupán felsorolásként szeretném érzékelteni, milyen lépések követték egymást a NYÍRERDŐ Rt. viszonyainak tanulmányozása és elemzése után: 1995 májusától rendszeresen rövid híryanagyokat (bulletin) bocsátunk az írott és elektronikus média rendelkezésére, évente két alkalommal fehér asztal mellett beszélgetésen és terepi programokon látjuk vendégül a két megye sajtójának vezetőit, illetve szakíróit, a fővárosi lapok regionális munkatársait, az erdészeti szaksajtót. Több kiállítást készítettünk a NYÍRERDŐ Rt. működési területéről, tevékenységéről, közjóléti feladatairól, természeti értékeiről, gazdasági tevékenységéről. *A két megye valamennyi iskolájával kapcsolatot létesítettünk.* Elfogadtattuk és elterjesztettük a cég jelmondatát: Erdők jó kezekben! Megtervezük és elkészítjük – mintegy összegzőként – a NYÍRERDŐ Rt. arculati könyvét, amely a logótól a levélpapíron át a cég bélyegzőjéig, a telefonos bejelentkezés szabályaitól a gépkocsik cégjelzéséig, az újsághirdetések formájáig, a termékísérő jegyekig minden fontos ismérvet tartalmaz, benne a NYÍRERDŐ Rt. zenei logóját, a reklámoknál stb. felhasználható színek kódszámait. A NYÍRERDŐ WEB-oldalaival jelen van az interneten, önálló domain névvel rendelkezik, e-mail-en elérhető. Elkészítettük a cég ismertetőjét, mely három nyelven íródott. Elkészült a céget bemutató videofilm. Megjelent a vadászatot propagáló kiadvány is. Rendszeresen szponzoráljuk a területünkön és a fővárosban élő olyan képzőművészeket, akik kedvelői a természetnek, már két ízben rendeztünk részükre Pagony néven alkotótáborot Lónyán. Ezenkívül tájfutókat, zeneiskolásokat, iskolai kezdeményezéseket támogattunk folyama-

tosan. Olyan ajándékokat készítettünk, melyek a vállalat jellegével összefüggnek (pl. mézesbödönke). Képarcívumot hoztunk létre, mely az erdészeti tevékenységet és területünk mindegyikét bemutatni képes. Részt veszünk a területünkön és azon kívül megrendezésre kerülő vásárokon (Kelet-nyugati Expo, Agrofood, WOODTECH stb.), ahol a cég közjóléti, természetvédelmi, környezetápolási teendőit is bemutatjuk. Kirándulóhelyeken, közjóléti létesítményeknél cégemblemás ismertető táblákat helyezünk ki a lakosság tájékoztatására. Rendszeres együttműködési megállapodások szabályozzák kapcsolatunkat a megyékben lévő környezetvédő egyesületekkel, ami igen nagy mértékben hozzájárult nyilvánosság előtt végzett munkánk jobb megértéséhez.

Az imázsformálást kiemelten kezeljük, hiszen ez a markáns vállalati hitelképesség és az alaptőke emelésekor számít. Olyan vélemény is van – és ezt a magunkévá tettük –, hogy a jó vállalatképnek pozitív hatása van a forgalomra, az árképzésre, következőképpen ez értékes vagyon egy szervezet számára. A többi vagyontárgyhoz hasonlóan ezt is befektetésként kell kezelni, amely *elértéktelenedik, ha nem gondosan kezelik.* Itt jegyzem meg, a NYÍRERDŐ Rt. lehetőségeihez képest ezt a befektetést nem is mulasztja el. Mindez nem is maradt hatás nélkül. Menet közben kudarcainkból tanultunk, így aztán ma elmondható: a NYÍRERDŐ Rt. nemcsak a szűkebb, de országos környezetben is ismertté vált. Ez az a vagyon, amit kezelniünk kell. *Végzetes biba lenne az elért eredmények láttán befejezettek tekinteni a PR-tevékenységet.* Éppen ezért a cég vezetősége folyamatosan elemzi, hogy milyen a kibocsátott üzenetek mondandója, milyen az üzenet tartalma, milyenek a szituációk összefüggései, jól választjuk-e ki minden esetben a médiumokat, a célcsoportokat a stratégia szempontjából jól ragadtuk-e meg, milyenek a visszacsatolások, ezek milyen képet adnak, és mindezek számbavétele után milyennek ítéltető a tevékenység eredménye. A fent felsorolt intézkedések ugyanakkor megadják a lehetőséget ahhoz, hogy a folyton változó gazdasági és társadalmi körülményekhez alkalmazkodni tudjunk. Szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy a NYÍRERDŐ Rt. kedvező gazdasági eredményeiben benne foglaltatnak a PR-tevékenység elemei is, bizonyítékul ahhoz, hogy *ma a piacon és a közvélemény előtt csak a megbízható, rokonszenves cégek számíthatnak sikerre.*

Burget Lajos

a NYÍRERDŐ Rt. PR-szakértője

Szôdi István, az ország legidôsebb erdésze a harmadik évszázadba lépett

Az ország legidôsebb erdésze vagyok 101 évemmel. A bûvösen hangzó harmadik évezred közelgô jövetele készítetett arra, hogy néhány gondolatomat leírjam.

1898. december 23-án születtem Dány községben. Innen édesanyámmal Vácszentlászlóra költöztem. Itt jártam elemi iskolába. Egy szép tavaszi napon két pajtásommal megbeszéltünk egy erdei kirándulást a falu melletti Ligetpusztára. Ott lakott az ismerôs erdész, akit meglátogattunk. Mivel ez tavasszal egy iskolai tanítási napon történt, a büntetés nem maradt el. Az erdész felesége a kertben dolgozott. Odamentünk és köszöntöttük.

– Adjon Isten jó napot, jó munkát!

– Köszönöm, fiaim. Mit kerestek itt, ahol a madár is ritkán jár?

– Ibolyát jöttünk szedni és az erdôt is szeretjük.

– Menjetek csak fiaim, ott a nagy tölgyfa alatt sok ibolya van.

Az erdôséli nagy tölgyfa alatt valóban sok ibolya volt, koronájában sok madárfészek. Alkonyodott, mire hazaindultunk a csokrokkal. A kedves néni mézeskenyeret adott nekünk útra valóul. Akkor még nem gondoltam, hogyan is gondolhattam volna, hogy 22 év után a feleségem nagyanyjaként fogom tisztelni. 11 éves, ötödikes elemista voltam. Ezen a napon ébredt fel bennem az erdô iránti szeretet.

12 évesen birkapásztorként dolgoztam. 1914-ben mint kisbíró, én doboltam ki a faluban a háború kitörését. Dolgoztam Budapesten, megjárta az olasz frontot, de az erdô visszahívott. A Valkói Erdôgondoksnál idôszakos alkalmi munkát kaptam, így volt idôm a tanulásra is. Sikertült az erdészeti technikumhoz szükséges vizsga anyagát magánúton megtanulni és levizsgázni. Dolgoztam a Máriabesnyői Erdôhivatalnál, a Galgamácsai Erdôgondoksnál. 1929-tôl a Gödöllői Erdôigazgatóság

Építésvezetôségénél. 1930. november 9-én vettem el feleségül annak a néni- nek az unokáját, aki 22 évvel ezelôtt mézeskenyérrel vendégelte meg a három gyereket. 1960. január elsején mentem nyugdíjba. Még ma is dolgozom az erdészetrél.

Közel lakom az erdôhöz. Gyakran meglátogatom azt az erdôrészetet, melynek telepítésénél 1927-ben – 73 évvel ezelôtt – közremûködtem. A 20–30 cm-es csemetékbôl 25–30 m-es tölgyek fejlôdtek. Köszöntjük egymást, ahogyan az apa és gyermekei köszöntik egymást. A fák megnôttek, én megöregedtem. Állok templomi áhítattal a szálfák között, nézem a magasra törô lombok ágai közül elôbújó napsugarak játékát. Hallgatom ôsszel a hulló falevelek zizegését, amint elválnak a gallyaktól. Beszél az erdô, de csak az érti a szavát, aki szereti az erdôt. Beszél az ember, a magyar ember is. Mondandójába mind több idegen szavat fûz. A magyar szavakat elváltoztatja, rövidíti. Régen az emberek – különösen falun – ízes magyarsággal beszéltek. Nem tüzdelték mondanivalójukat más népek nyelvének szavaival. A falun élô embereknek mindig volt egy-két baráti szavuk egymáshoz, amikor találkoztak. Jó napot adjon Isten! Hová mên kend? Vagy: Adjon Isten bátyám, jó napot! Hogy szolgál az egészsége? A múlt idôk emberi, baráti kapcsolatai is sokat változtak, romlottak. Az egymást köszöntô, az egymást megbecsülô meleg szavakat már elfedi az idô homálya. Nagyon örülök, hogy Egyesületünk milleniumi tisztelgés gyanánt kezdeményezte az Erdészek a magyar nyelvért mozgalmat. Anyanyelvünk drága kincs. Csak az herdálja, aki nem ért a kincsek kezeléséhez.

Szükséges a mai gépesített, szeretet nélküli, rohanó robot világban az embereket az igaz értékek irányába segíteni. De milyen módon? Erre én a koromnál fogva már nem adhatok választ. A mai fiatal nemzedéknek kellene megtalálnia a módot, mert ha nem találja meg, élete sivár, értéktelen lesz. Nem „divat” ma már az Istenbe vetett hit? A haza, az anyanyelv szeretete? A másik ember szeretete, megbecsülése?

Gödöllô, 2000. január 1-jén

Szôdi István
nyugdíjas erdész

Fotó: dr. Szikra Dezsô

Telepítsünk-e erdőt az Alföldön?

(Néhány észrevétel dr. Markovics Tibor: Erdőtelepítés a XXI. század elején c. cikkéhez)

A szerző az Erdészeti Lapok novemberi számában az erdőtelepítés alapvető kérdéseit tárgyalta. Bár a cikk több észrevételével egyetértünk, a sorok helyenként alapvető szakmai tájékoztat-lanságról vagy legalábbis a napi gyakorlat hiányáról árulkodnak.

Először az erdősítés helyéről

Vitatjuk azt a megállapítást, mely szerint „*olyan területek beerdősítése indokolt, ahol a befektetett költségek biztosan megtérülnek*”. A rendszerváltás óta az erdőtelepítés állami támogatásának rendszere megfelel az EU-s elvárásoknak (magánterületen, önkéntesen, pályázati rendszerben). A telepítések átlagos területe 5–10 ha, mely – lássuk be – erdőgazdasági tájtól függetlenül alkalmatlan arra, hogy a befektetett költségek megtérüljenek (főleg „biztosan”). Amennyiben a gazdaságosság követelményét beépítenénk a támogatási rendszerbe, a jelenlegi gyakorlat szerinti erdőtelepítők jelentős részét ki kellene zárni a támogatásból. Tennénk ezt akkor, mikor sok helyütt az egyetlen alternatív földhasznosítási lehetőség az erdőtelepítés. (Az EU az erdőtelepítést egyértelműen az agrárstruktúra eszközének tekinti, s mindig a vidékfejlesztési finanszírozási rendszer részeként említi.) A paraszti erdők sohasem az egyetlen megélhetési forrást jelentették a tulajdonosnak, mindig csak kiegészítői voltak a mezőgazdasági tevékenységnek. Nem is beszélve arról, hogy a felparcellázott, többszáz ha-os egykori nagyüzemi táblákon itt-ott feltűnő facsoportok mind ökológiailag, mind pedig esztétikailag rendkívül hasznosak egy fában szegény mezőgazdasági tájban.

A cikk írója szerint nyilvánvaló politikai nyomás hat majd abba az irányba, hogy alföldi pusztáinkon, sőt a szikeseken is támogassák az erdősítést. Mind az ötlet, mind a megfogalmazás – bár nem feltételezünk szándékosságot – rendkívül félrevezető! Hol van ma az Alföld másod-harmadlagosan átalakított nagytáján olyan nem védett pusztá, amit a beerdősítés veszélye fenyegethet? Egyébként is: alföldi puszták beerdősítéséről szó sem volt! Szántókról an-

nál inkább! Ha viszont a szerző azokra a „döntő részben szántó”-kra gondolt, amiket első bekezdésében maga is említett, akkor bármiféle politikai nyomás emlegetése merőben céltalan. Az erdőtelepítési támogatás gyakorlata ugyanis több évtizedes, s – szerencsére – semmiféle nyomás nem szükséges ahhoz, hogy ezt bárki akár az Alföldön, akár az ország más táján megpályázhassa! Miért lenne szükség effajta nyomásra a jövőben?

Kétségtelen, hogyha az EU támogatja az erdőtelepítést, annak eredményességét számon is kéri. Csakhogy az eredményességet – szerzőnk elképzelésével ellentétben – nem Ft-ban mérik! (Lásd: hazai erdőfelügyelői gyakorlat.) Az erdőtelepítési és fásítási támogatás az EU-ban éppúgy, mint nálunk, vissza nem térítendő támogatás. Visszafizetési kötelezettség csak akkor terheli a pályázót, ha nem a meghatározott célra fordítja a támogatást. Kizárt dolog, hogy a támogatást jogtalanul felvettnék minősítsék azért, mert a belőle megvalósult erdő nem nyereséges! Hát egy – akár alföl-

di – erdőnek csak annyi haszna lenne, amennyit az forintban ad?! Ez teljes-séggel ellentmond az EU erdészeti politikájának (is...).

Mi a helyzet, ha a szerző által javasolt – s véleményünk szerint is számos előny-nyel bíró – földvásárlási jogot az rt.-k megkapják. Tudnak-e az Alföldön gazdaságosan erdőt telepíteni?

Egész egyszerűen nem igaz, hogy az erdős puszták övébe tartozó erdők növedéke minimális!!! Néhány adat kommentár nélkül:

A folyónövedék országos átlaga Magyarországon (1996. I. 1.): 7,1 m³/ha/év.

Efeletti átlagú megyék pl.: Bács-Kiskun (7,3), Jász-N.-Szolnok (7,7), Csongrád (8,1), Békés (8,3), Szabolcs-Sz.-B. (8,4), Hajdú-Bihar (8,5).

Az országos átlag alattiak pl.: Komárom-Esz. (5,2), Fejér (5,7), Veszprém (6,0), Borsod-A.-Z. (6,5), Nógrád (6,6).

Az erdőgazdálkodásban járatlan valóban hajlamos lehet a hektáronkénti élőfakészletek alapján ítélni-elítélni, ám szakember esetében ugyanez hiba! Példának ajánlom az alábbiakat:

Megye	Élőfakészlet (m ³ /ha)	Erdőterület (Eha)	Évi folyónövedék (br. Em ³)	Éves fakitermelés (br. Em ³)
Veszprém	212	131,0	751	444
Bács-Kiskun	108	142,6	944	480

(Bács-Kiskun megye évi folyónövedékét csak Somogy, illetve Borsod-Abaúj-Zemplén – 1163, ill. 1177 Em³/év – múlja felül.)

Sajnos nemcsak cikkírónk, de sokan mások is úgy gondolják, hogy a hajdan volt „Erdőfenntartási Alap”-ból fedezik az alföldi erdők veszteségeit. Csakhogy az Erdészeti Közcélú Feladatok keretszámla (mert így hívják) egyébként

nyilvános kimutatásai alapján az Északi-középhegység erdei lényegesen többbe kerülnek, mint mondjuk a legalacsonyabb élőfakészlettel bíró (108 m³/ha) Bács-Kiskun megyei erdők! Íme:

Erdészeti Rt.	Egyenleg az Erdészeti Közcélú Feladatok keretszámla felé (1998)
Nyírségi Erdészeti Rt.	–102 MFt
Mátra-Nyugatbükki Erdő- és Fafeldolgozó Rt.	–93 MFt
Nagykunsági Erdészeti és Faipari Rt.	–81 MFt
Észak-Magyarországi Erdőgazdasági Rt.	–62 MFt
Kiskunsági Erdészeti és Faipari Rt.	–43 MFt

A számokhoz hozzátartozik, hogy az Alföldön ma a 20–25 éve ültetett, igazán rossz termőhelyeken álló – tehát „leggazdaságtalanabb” – állományokat vágják. Az új állományok egyre jobb termőhelyekre kerülnek, s ennek következtében egyre inkább szóba jöhet az őshonos fafajok alkalmazása is (10 éve Bács-Kiskun, Békés, Csongrád megyék erdőtelepítései 50%-ban fenyő célállomány típusba tartoztak).

Ma ez a szám (6,5%)! Ezen erdők gazdaságossági szempontból igenis versenyképesek lesznek mondjuk a Vértes vagy a Cserhát erdeivel. Az alföldi erdészeti rt.-k versenyképességét, gazdaságosságát tekintve az éves beszámolók (Erdészeti Lapok, 1999. szeptember) azt mutatják, hogy nagy erdőterületeken e termőhelyi viszonyok között is lehet eredményesen gazdálkodni.

A fafajválasztásról

Alapvető szakmai hiba lenne, ha a normatív egységárak közötti további differenciálással próbálnánk „ösztönözni” a fafajmegválasztást! Éppen ez vezetett korábban olyan gyenge fenyvesek és nemes nyárasok létrehozásához, amelyből általánosítva Markovics úr ma minden fenyeveset, akácost és nemes nyáraszt legszívesebben száműzne Magyarországról. A fafajmegválasztás elsősorban termőhelyi kérdés!

Az erdőtelepítés támogatottságát tekintve domb- és hegyvidékeink nem kerülnek hátrányba, sőt – a szóba jövő fafajok lényegesen magasabb egységára miatt – az erdőtelepítés támogatottsági szintje ott magasabb, mint az Alföldön. Érdekes módon az erdőtelepítési és fásítási kedv mégis egyértelműen az Alföldre jellemző!

A néhány hektáros erdőtelepítések egyik erdőgazdasági tájban sem lehetnek gazdaságosak, ugyanakkor támogatásuk a térségfejlesztés fontos eleme. Akkor hát miért kellene pont az alföldi erdőtelepítőket kizárni a támogatottak köréből? Miért ne telepítsünk erdőt ott, ahol erre – a beadott pályázatok száma alapján – leginkább igény van?

Dr. Barna Tamás–Gácsi Zsolt

(Felhasznált irodalom: Magyarország erdőállományainak főbb adatai, 1996. ÁESZ, Budapest)

Elgondolkodtató

Az eset megtörtént, a résztvevők és a helyszín a képzelet szülötte

A nagy magánosítási kavalkádban Hazánkfalván is erdőhöz jutott 88 derék falubéli. Nem alakultak jogi személyiségű társasággá, hanem csak úgy összeálltak, erdész szakember megbízottal gazdálkodtak a közél ötven hektáros erdőterületen. A nyolcvannyelc újdonsült erdőgazda közül Elégedetlen Lehel, annak ellenére, hogy aláírta a megbízási szerződést, az aláírás után két héttel már elégedetlenkedni kezdett.

Levelezni kezdett.

Állami Erdészeti Szolgálat

Tárgy: Társulási szerződés felmondás megküldése

Alulírott Elégedetlen Lehel hazánkfalvi lakos az Óperenciás Tengeren Túli Társult Gazdaság tagja az erdőgazdálkodásra létrehozott társulás működésével, végzett munkájával nem értek egyet, ezért a társulási szerződést felmondom.

Az Óperenciás Tengeren Túli Társult Gazdaság részére megküldött leveletem mellékelem.

Üdvözlettel:

Elégedetlen Lehel

Az Óperenciás Tengeren Túli Társult Gazdaság részére mint erdőgazdálkodó
Tárgy: Szerződés felmondása
Felmondásomat az alábbiakkal indoklom:

1999. november 7-én a társult gazdaság 1999. évi gazdálkodásáról, a megválasztott erdőgazdálkodó által megtartott beszámoló és a tagtársak részéről a társult gazdaság működésével kapcsolatosan felvetett hiányosságok, aggályok részemre azt igazolták, hogy a társult gazdaság sok hiányossággal működik, és az erdőtulajdonosok egyenrangú jogainak érvényesülése nem valósul meg.

Az erdőgazdálkodó 1999. évi juttatásának megvitatása a taggyűlésről szóló értesítésen nem szerepelt. A tagok nem tudhatták, hogy ez napirendre kerül, így nem is tudtak felkészülni, tájékozódni, reális elképzelést szerezni annak elfogadható mértékéről. Ez a társult tagok társasági törvényben előírt jogait sérti. A megemelt juttatással az említett szabálysértéssel, továbbá a sok hiányossággal, átláthatatlan, szabálytalan

ügymenettel működött gazdálkodás miatt természetesen nem értettem egyet.

Én, mint törvénytisztelő állampolgár, csak törvényes keretek között működő, átlátható, ellenőrzött értékesítési és pénzügyi tevékenységet folytató, az erdőtulajdonosok érdekeit maximálisan tisztelőben tartó társult gazdaság tagságát tudom vállalni.

A költségeket nem a jogszabályok megkerülésével, hanem a tisztességes hozzáértő gazdálkodással kell megtakarítani.

Ez jelen pillanatban az Óperenciás Tengeren Túli Gazdaság gazdálkodásában nem valósul meg.

A fentiekben felsorolt indoklásom alapján kérem a társulási szerződés felmondására vonatkozó beadványom elfogadását, bejegyzését.

Tájékoztatom, hogy leveletem egyidejűleg az Állami Erdészeti Szolgálat Igazgatósága részére is megküldtem.

Hazánkfalva, 1999. dec. 6.

Elégedetlen Lehel

(Megjegyzés: A 88 tagból csak a levelíró volt elégedetlen.)

Az illetékes Állami Erdészeti Szolgálat az alábbiakat válaszolta:

Tisztelt Elégedetlen Lehel Úr!

Tájékoztatom, hogy megküldte igazgatóságunkra társulási szerződés felmondó nyilatkozatát.

Az Állami Erdészeti Szolgálat a nyilvántartásba vett erdőgazdálkodók erdő-törvény és más szakmai jogszabályok szerinti tevékenységével foglalkozik.

Amennyiben nem fogadja el a létrehozott erdőgazdálkodó működési és erdőgazdálkodási tevékenységét, jogorvoslatot a Polgári Törvénykönyvben foglaltak szerint polgári peres eljárás során kezdeményezhet.

Tisztelettel:

Törvénytisztelő Tamás
igazgató

(Derék polgártársunk nemcsak a Társult Gazdaság működésével, hanem a földkiadással is elégedetlen volt, így az illetékes minisztérium államtitkárához írt levelet.)

Tisztelt Államtitkár Úr!

Levellemmel azért kényszerültem

Önhöz fordulni, mivel a területileg illetékes Megyei FVM Hivatal, az alábbiakban ismertetett jogsérelmünk ügyében nem járt el a feladatának megfelelő, a tőle elvárható módon.

Tájékoztatom, hogy Hazánkfalva községben a részarányra kijelölt erdőterületek kiadásakor a megválasztott földkiadó bizottság nem a vonatkozó, 1993. II. törvény előírásai szerint végezte munkáját, az erdőterületek kiosztását.

A hátrányos helyzetbe került erdőigénylő társaimmal azt kifogásoltuk és tettünk bejelentést a Megyei FVM Hivatalnál, hogy az illetékes földkiadó bizottság, a különböző minőségű, értékű erdőterületek elosztása során az erdőigénylők közötti egység létrejötte nélkül végezte az erdőterületek elosztását, határozatainak kiadását.

A törvénytelen erdőkiadások következtében egyes erdőigénylők jogtalanul, ugyanazon mennyiségű aranykoronáért lényegesen nagyobb értékű erdőterülethez jutottak.

Jogsérelmünkkel első ízben 1999. március 10-én kelt levelünkben fordultunk a területileg illetékes FVM Megyei FM Hivatalához, kérve az általunk törvénytelennek tartott erdőkiadás körülményeinek kivizsgálását.

Jogsérelmünk rendezése érdekében több alkalommal is felkerestem a megyei FVM Hivatal kihelyezett irodáját.

Az FM Hivatal az erdőigénylők egyezségéről szóló jegyzőkönyveket ezen látogatásaim alkalmával nem tudta részemre bemutatni.

Bízunk és hiszünk abban, hogy a választásokat követően az FVM-ben végbement szemléletváltás következtében az elmúlt kormányzati ciklusban a mezőgazdaság privatizációja során véghezvitt törvénytelenések felülvizsgálata kerülnek.

Hazánkfalva, 2000. jan. 4.

Utolsó lehelettel:

Elégedetlen Lehel

A panaszosnak a minisztérium a következő választ küldte:

Tisztelt Elégedetlen Úr!

Az FVM Földművelésügyi Hivatalok Főosztálya, az Erdészeti Hivatal, valamint az FVM Megyei Földművelésügyi Hivatala bevonásával megvizsgáltam a földkiadási és erdőgazdálkodási ügyben hozzá intézett panaszbeadványában foglaltakat.

A vizsgálat eredményéről és annak megállapításairól a következő tájékoztatást adom.

1. Az egyezségi jegyzőkönyvet 20. sorszám alatt Ön aláírta. A földkiadó bizottság 1/001/1994. számú határozatával a 06/10 hrsz. erdőterület 450/17001-ed tulajdoni részarányát osztatlan közös tulajdonba az Ön részére kiadta. A határozat fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett. A földterületet a határozat alapján a tulajdonosok részére átadták. Mivel az egyes erdőrészek nem egyforma minőségűek és a faállományuk is eltérő lehet, ezért mind a 6 hrsz.-ban mindegyik eredetileg megjelölt tulajdonost tulajdoni hányadának megfelelően szerepeltették. Tekintettel arra, hogy a földkiadási határozat jogerőre emelkedett, annak alapján a tulajdoni állapotot a Földhivatal jogerősen bejegyezte, így a közigazgatási határozatok megváltoztatására ma már lehetőség nincs. A Földhivatal által kialakított hrsz.-okon belül az erdőterületek további, a tulajdonosok közötti megosztása csak az 1996. évi LIV. törvény (Erdőtörvény) korlátai között lehetséges.

2. Az Erdőfelügyelőség – az Állami Erdészeti Szolgálat Igazgatóságának jogelődje – a 112/9/0071/1996. 07. 10. számú határozatával a 06/10. számú erdőterület tulajdonjogát megváltoztatta, és a földkiadási határozat alapján az új erdőtulajdonosokat nyilvántartásába felvette. A határozat rendelkező részének 2. pontjában előírta, hogy az erdőtulajdonosoknak a közös erdőgazdálkodást fenn kell tartani, és ennek érdekében kötelesek erdőgazdálkodó szervezetet alakítani vagy közös képviseletükről más módon gondoskodni. Az ÁESZ Igazgatósága a 10-5000/1998. számú határozatával a tulajdonosok által benyújtott doku-

mentumok alapján az Óperenciás Tenyér Téli Társult Gazdálkodást mint közös erdőgazdálkodó szervezetet nyilvántartásba vette. Az erdő művelési ágú földrészeleten tehát közös megbízotti formában társult erdőgazdálkodás folyik, amelynek működésére, valamint a tulajdonosok és a megbízott közös képviselő kapcsolatára a Ptk.-nak a közös tulajdonra vonatkozó szabályai az irányadók. Ennek megfelelően a közös erdőgazdálkodást egyedül egyik tulajdonostárs sem jogosult az Erdészeti Szolgálatnál felmondani, ilyen döntést a tulajdonosok csak közösen hozhatnak meg. A közös erdőgazdálkodás belső pénzügyeinek az ellenőrzésére az FVM-nek, ill. az FVM Megyei Földművelésügyi Hivatalának egyébként semmilyen hatásköre nincs.

3. A vizsgálat során megállapítottam, hogy az FVM Megyei Földművelésügyi Hivatala az Ön ügyével érdemben foglalkozott. Az elmúlt év májusában a Hivatal válaszában közölte, hogy a földkiadó bizottság határozatainak bejegyzése, ellenőrzése, kiigazítása folyamatban van. Levelére válaszolva a Hivatal tájékoztatta Önt, hogy a részarány kiadására és az erdőterület használatára vonatkozóan a tulajdonosok a Polgármesteri Hivatalban tárgyalást tartottak, amelyen felesége is részt vett. Tájékoztatta arról is, hogy a 06/10 hrsz.-ú erdőterületet a Földhivatal több alrészletre bontja, amelynek a bejegyzésére hamarosan sor kerül. A Hivatal megküldte Önnek a Földkiadó Bizottság által Hazánkfalva községben felvett jegyzőkönyvet. Újabb levelére hivatkozással a Hivatal személyes megbeszélést javasolt ügyének áttekintésére, azonban időpont-egyeztetési nehézségek miatt erre nem került sor.

Az FVM Megyei Földművelésügyi Hivatal tehát az Ön ügyét minden alkalommal kivizsgálta és az aktuális helyzetről tájékoztatta.

Kérem a vizsgálat megállapításainak szíves tudomásulvételét és elfogadását azzal, hogy a részaránytulajdon kiadása ügyében a jogerős határozatot megváltoztatni nem lehet, a közös erdőgazdálkodással kapcsolatos vitát pedig a tulajdonosok csak egymás között, illetve polgári peres úton rendezhetik.

Székesfehérváros, 2000. jan. 15.

Tisztelettel:

Államtitkár

A szerkesztőség továbbra is szívesen közöl példaértékű és tamulságos eseteket, megőrizve a szereplők ismeretlenségét.

Összeállította: Pápai Gábor

Viharkárok Nyugat-Európában

A londoni Times január 5-i számában tudósított a Nyugat-Európán december 26–27-én végigsöprő szélvihar következményeiről. A nem kimondottan erdészeti szaklapnak számító magazin természetesen a közvélemény számára befogadható módon igyekszik lefesteni az okozott károkat, így a cikkből hiányoznak a pontos m³-adatok. A cikkíró idézi a francia államerdészet tájékoztatóját, mely szerint mintegy 270 millió fa esett a vihar áldozatául. A legjobban sújtott térségekben, Lorraine, Marne és Champagne körzetében a szél az erdők 30%-át letarolta, nem kímélve sem az évszázados tölgyeket, sem a fiatal fenyőket. Néhány térségben teljes erdőséteket pusztított el a vihar. Egyes vélemények szerint az ilyen területek rehabilitációja száz évet is igénybe vehet.

Emmanuel Le Roy Ladurie történész szerint a XIV. Lajos uralkodása óta rendelkezésre álló adatok azt mutatják, hogy „legalábbis 1660 óta ilyen pusztító jelenségre nem volt példa”.

A vihar, amely 30 óra leforgása alatt megváltoztatta a francia vidék arculatát, nemcsak az erdőket tarolta le, de kioltotta 87 ember életét, és hatalmas káro-

kat okozott világhírű parkokban is. A Pére Lachaise temetőben 200 sírt rongáltak meg a kidőlt fák, a Bois de Boulogne-ban és Vincennes-ben 140 000 fa pusztult el, Versailles, Rambouillet és más kastélyok parkjai csatamezőhöz váltak hasonlatossá.

Az ökológusok véleménye szerint a madárvilág sínyli meg legjobban az erdők pusztulását, a kis testű emlősöket a

következmények kevésbé érintik, míg a nagy testű erdei vadak számára a táplálék gyarapodását is jelentheti a letarolt erdők helyén felsarjadó növényzet. Néhány szakember úgy véli, hogy az erdőfelújítás során lehetőség lesz a francia erdősítési programban amúgy is prioritásként megfogalmazott nagyobb fajgazdaságú erdők létrehozására.

Az állami és magánerdő-tulajdonosoknak valószínűleg az erdőingatlanok értékének átmeneti csökkenésével kell számolniuk, mert faanyag-túlkínálat lesz, és a kidöntött faanyag zömében csak rostalapanyagként lesz hasznosítható. Az erdőt ért viharkárok becsült értéke 5 milliárd fontra (2000 milliárd Ft) tehető, biztosítva csupán néhány terület volt.

A Times cikke csupán a franciaországi károkról számol be, de természetesen folyik a károk pontos felmérése a többi viharsújtotta országban is. Hivatalosnak tekinthető források alapján Franciaországban 115 millió m³, Németországban 22 millió m³, Svájcban 10 millió m³ faanyagot tarolt le a vihar. Tekintettel arra, hogy ez az európai éves fakitermelésnek több, mint egyharmada, számítani kell jelentős piaci mozgásokra is.

Csóka Péter

A szél 150–200 km/óra sebességgel száguldott. Telefon, villanyvezeték vonalait szaggatta szét. A ledöntött fák, villany- és telefon oszlopok megbénították az uti és vasuti közlekedést, 4 millió család maradt hetekig fűtés és világítás, telefon összeköttetés nélkül. Az élelmiszerek, amelyek a jég- és hűtőszekrényben voltak, elromlottak. A mezőgazdaság is sokat szenvedett, mivel az épületek tetejét a hatalmas szél a földre söpörte vagy az épületeket összedöntötte. Árvizek is felléptek, állatok pusztultak. Az évszázados műemlékek is kárt szenvedtek, így a Notre-Dame, de Párizs, valamint a Bordeaux-i székesegyházak, a Versailles-i palota, a Mont-Szent-Michel-i kolostor, valamint 935 iskola, kollégium és gimnázium. Csak a francia nemzeti elektromos vállalat 120 milliárd forintra becsüli a javítás költségeit.

A francia erdőknek 1/3-a tönkre ment és szinte nincs olyan vármegye, ahol

A vihar

nincs kár. 115–130 millió m³-re becsülhető a földön fekvő kidöntött vagy összetört fák mennyisége. Ez 3–4 évi fatermelésnek felel meg. A Vosges hegységben 18 millió m³, ami 6 évi fatermelés.

A minisztérium a favágók és vállalkozók gyors átképzésére gondol a munkanélküliek sorából. Az erdészeti hatóságok szerint 2 év kell az erdei úthálózat szabaddá tételére, az itt lévő kidöntött fák eltávolítására és az utak rendbehozására. Franciaország felkérte az Európai Közösség államait és más államokat is a favásárlásra. Ugyanis az ilyen hatalmas famennyiségnek az eltartása igen komoly problémákat okoz. Megpróbálják ezt állandó öntözéssel és víz alá való merítéssel eltartani egy vagy két évig. Az erdészek félnek a

gombák és a rovarok kártételétől, ugyanis, ha a hőmérséklet 10 °C fölé emelkedik, a páratartalom csökken, az említett kártevők aktivizálódnak.

A francia kormány 200 milliárd magyar forint értékű segílyt ad az erdészeknek, 10 éves felhasználásra a szükséges erdősítéseket és fásításokat elvégezni. (Ezt a döntést egy héten belül meghozta az illetékes hatóság.)

Természetes a kutatók, a meteorológusok és az illetékes szervek keresik a jelenség okát.

Mi ebben a kényes kérdésben nem tudunk állást foglalni és magyarázatot adni. **Mind gyakrabban és gyakrabban történnek meg ilyen természeti jelenségek (árvíz, vihar, szárazság stb.), hatalmas anyagi kárt hagyva maguk után. Francia földön a történészek szerint három évszázad óta nem volt ilyen.**

Tóth János

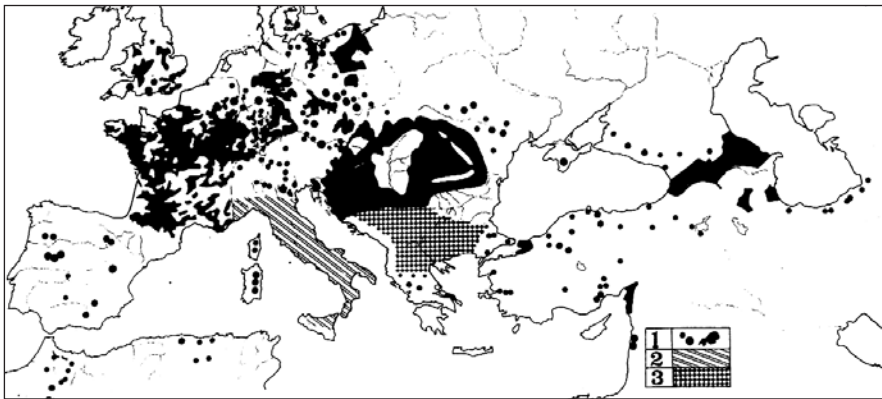
A barkócaberkenye botanikai jellemzése

Nevezéktana

AULUS CORNELIUS CELSUS „De re rustica” c. művében (i.sz. 25–35) már „*sorbum torminale*” néven említi e fajt. Később ID. GAIUS PLINIUS SECUNDUS „Historia naturalis Libri XXXVII” enciklopédikus művében „*sorbus torminalis*” néven szerepelteti. Carolus Linné, a tudományos nevezéktan megalkotója 1753-ban megjelent „Species plantarum”-ában a *Crataegus torminalis* nevet adja neki, tehát a galagonyákkal veszi egy nemzetségbe. 10 évvel később H. J. N. CRANTZ a mai – egyben ókori – nevén illeti: *Sorbus torminalis* (L.) Crantz. A tudományos nemzetségnév – a *Sorbus* – a kelta <so> szóból származik, amely fanyart jelent, s nyilván termésére utal. Az arab sorbet, illetve sherbet is erre a töre vezethető vissza, amelyet a gyümölcsökből készült italokra alkalmaztak. A latin köznyelvben a *sorbus* általánosan a berkenyékre használták. A szintén latin eredetű fajnév a <torminalis> jelentése kólikát enyhítő, mivel termését gyomor- és bélbajok orvoslására ajánlották. Általánosan elterjedt magyar neve a barkócaberkenye, mely mellett használatos volt a barkócafa, barkolcsa, uckuruca elnevezés is.

Elterjedése

Elterjedési területe meglehetősen tagolt, szubmediterrán súlypontú. Szórványosan jelenik meg Nyugat-Európában, gyakoribb Közép- és Dél-Európában, a Kaukázusban, de fölbukkan Észak-Afrikában és Kis-Ázsiában is. A kontinentális klímát kerüli, így hiányzik Kelet-Európából és az alföldjeinkről is (1. ábra).

1. ábra. A barkócaberkenye (*Sorbus torminalis*) elterjedési területe (SCHMELING, W. K.-B., 1989 nyomán). 1 – precízen térképezett terület; 2 – olaszországi előfordulás, itt-ott az országban; 3 – balkáni, eddig még nem térképezett előfordulás

Vertikális megjelenésére FEKETE LAJOS és BLATTNY TIBOR 1913-ban megjelent munkájából (Az erdészeti jelentőségű fák és cserjék elterjedése a Magyar Állam területén) kaphatunk képet. Eszerint a Kárpát-medencében átlagosan 670 m tszf.

magasságig kapaszkodik fel, tehát a kollin-szubmontán régió jellemző fája. A dél-magyarországi hegyvidéken az Urszonya mészsíkláin hatol a legmagasabbra, itt 988 m tszf-m-t ér el. További magassági megjelenését a táblázat mutatja.

A barkócaberkenye magassági megjelenése a Kárpát-medencében

Tájegység	Megjelenés felső határa (m tszf)	
	átlag	maximum
Északnyugati-Kárpátok	660	748
Közép-Kárpátok	660	800
Északkeleti-Kárpátok	440	519
Keleti-Kárpátok	–	878
Déli-Kárpátok	–	789
Dél-magyarországi hegyvidék	780	988
Bihar-hegység	670	726
Magyar-középhegység	610	878
Horvát-Alpok	670	950
Átlagos megjelenés	670	

Előfordulása

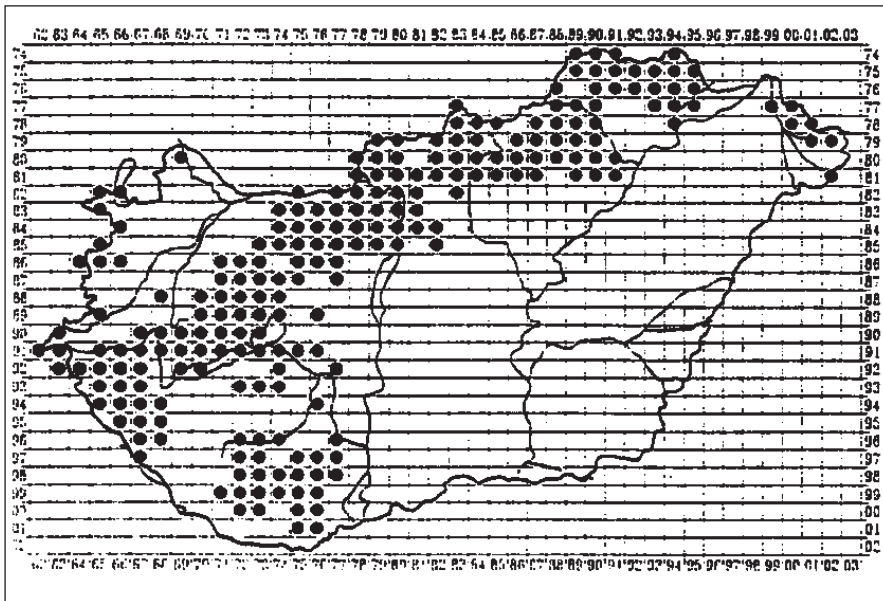
Hazánkban a középhegységeken és a dombvidékeken szinte mindenütt megtaláljuk, szórványosabb Nyugat-Dunántúlon, hiányzik Belső-Somogyból. A sík vidékekre csak az alföldperemi részeken ereszkedik le, ilyen érdekesebb előfordulása a szatmár-beregi síkon és a Szigetközben figyelhető meg (2. ábra). Nálunk a mész- és melegkedvelő tölgyesek jellemző elegyfája, ritkábban bokorerdőkben és cseres-tölgyesekben is megtaláljuk.

Érdekes, hogy a Közép-Kárpátokban (pl. Selmezbánya környékén) a bükkösökben is megvan, de az Északnyugati- és Északkeleti-Kárpátokban már egyértel-

műen a tölgyrégió fája. A Keleti- és Déli-Kárpátokban az előhegyekre szorul, ugyanakkor a dél-magyarországi hegyvidéken, a Bihar-hegységben és a Horvát-Alpokban általánosan elterjedt, gyakori.

Alaktana

Közepes termetű fafaj, általában 15–20 m-es magasságot ér el. Termőhelytől függően azonban helyenként 25 m-re is nőhet, az eddig mért legmagasabb példány (Németország) 33,3 m magas volt. Törzse zárt állásban – szokatlanul – nyúlánk, jól felíszuló, szabad állásban viszont zömök, sokszor görbült. A legnagyobb mellmagassági törzsátmérőjű egyed (Dánia) 134 cm-t ért el. Koronája boltozatos, terebélyes, zárt állásban is erősen ágas. A fiatalabb egyedek kérge sima, szürkészöld-sötétbarna, gyengén fénylő és világos keresztirányú lenticellákkal tagolt, később a kéreg repedezik, részben felpattogzik és pikkelyesen elválk, barna színű. Kezdetben karó-, majd szívgyökérzetet fejleszt, az oldalirányba futó gyökerek túlérnek a koronacsurgón. Az idősebb egyedek gyökérzete 1–2 m mélységig is lehatolhat, fejlett gyökérrendszere miatt a szeleknek jól ellenáll. Kevésbé kutatott, de ismert tény, hogy gyökerein ektotróf mikorrhizát találunk. Vesszeje enyhén szögletes, zöldes- vagy vörösesbarna, fényes, sűrűn álló, elliptikus paraszemölcsökkel borít-

2. ábra. A barkócabernet hazai előfordulása (BARTHA-MÁTYÁS, 1995 után)

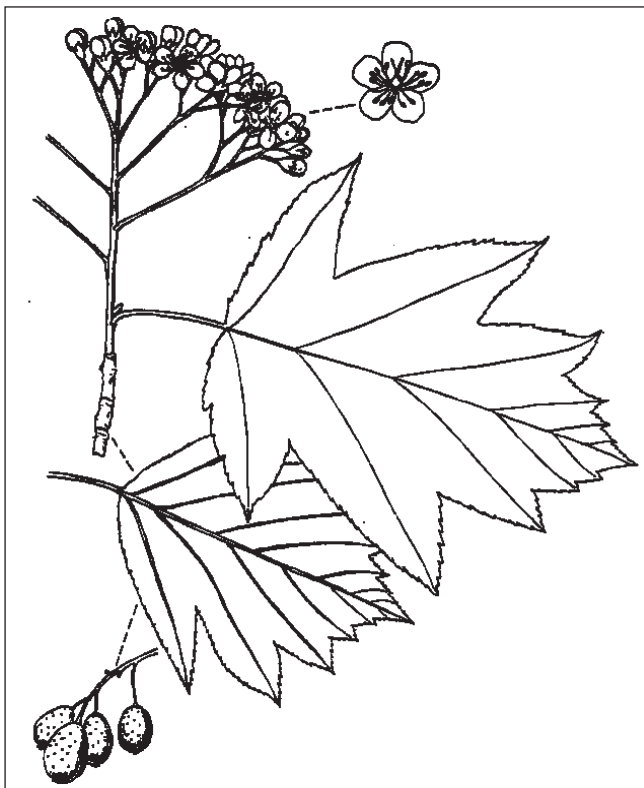
tott. Rügyei zömök tojásdadok, kétoldalt összenyomottak, tompa csúcsúak, rügpikkelyei fényesek, kopaszak, zöldek, szegélyük barna. A levélripacson – szemben az összetett levelű berkenyefajokkal – csak 3 edényyaláb-végződés látható. A fiatal fáknál gyakori, hogy a késői, János-napi hajtások a fagyok miatt nem zárulnak le csúcsrüggyel, ezért vilásodnak. Levelei 3–4 pár karéjúak, 5–10 cm hosszúak, 4–8 cm szélesek. Válluk levágott vagy gyengén szíves, a legalsó karéjpár ± merőlegesen elálló, a többi

előreirányuló és fokozatosan kisebbedő. Levéllemeze vékony, szárnyas erezetű (ez alapján könnyű a juharoktól megkülönböztetni), fiatalon gyéren molyhos, később kopaszodó. Őszi lombszíne fel-tűnő, sárga vagy narancssárga. Virágai sátorozó bugákban nyílnak, egy-egy virágzatban átlagosan 30, fehér, kissé kellemetlen szagú virág található. Má-

jusban virágozik. Tojásdad alakú almácska termése 12–15 mm hosszú, barna színű, fehéren pettyezett, benne 2 kövecses magház van. Magjai 6–7 mm hosszúak, ferde tojásdadok, vöröses-barnák. A termeshús édes-savanykás ízű, ehető, szotyósodik. Termése szeptemberben érkezik, október–novemberben hullik.

Visszaszerző képessége gyenge, fiatal korban hoz ugyan tősarjakat, de az idősebb fák már képtelenek erre. Olykor-olykor gyökérsarjai is felverődnek, de ez egyáltalán nem jellemző. Ha hirtelen szabad állásba kerülnek egyedei, vízajtásokat csak ritkán hoz. FEKETE LAJOS szerint „ritkán lesz 100 évnél korosabb, de a 200-at is elérheti”. Hazánk legtermesebb barkócabernetje Borsod-Abaj-Zemplén megyében Fony község határában található, melynek törzskertülete 260 cm, magassága csupán 12 m.

A barkócabernet sajátosan fölpatogzó kérgével, különös alakú levelével, bővítő virágillatával, barna almácskáival, szép őszi lombszínözöldésével a magyar erdők méltánytalanul elhanyagolt dekoratív vadgyümölcs.

3. ábra. Az év fája: a barkócabernet (CSAPODY VERA rajza)

Az Erdészeti Múzeum 1999-es évéről

A Múzeum 1999-cel is jó évet zárt. Állandó kiállításunkat, hacsak napi 3, illetve 4 órában is, de az egész év folyamán nyitva tudtuk tartani. Fogadtunk csoportokat munkaidőben a nyitvatartási időn kívül, illetve munkaidőn kívül is.

A vendégkönyvi bejegyzések szerint látogatóinknak tetszik a tárgycentrikus állandó kiállításunk és időszakos tárlataink sora is. Az elmúlt évben közel 12 ezer látogató fordult meg Múzeumunkban, és a létszám több, mint 60%-a diák volt, ami nagyon biztató.

Letéti anyagunk gyarapítását, kezelését, leltározását folyamatosan végeztük. Köszönet mindazoknak, akik adományokkal hozzájárultak a fejlesztéshez, nevezetesen: Abadi Attila (Bp.), Aninger László (Bp.), Antalóczy István (Budakeszi), Baán István (Dunaújváros), dr. Bencze Lajos és felesége (Sopron), Berényi Gyula (Bp.), Bogár István (Bp.), Cseke Bence (Sopron), dr. Faragó Sándor (Sopron), Frank Norbert (Sopron), Halász Gábor (Gödöllő), Herczeg Miklós (Vác), Hettinger Ernőné (Sopron), Kismartoni Károly (Miskolc), dr. Kubinszky Mihály (Sopron), dr. Lenetai Károlyné (Bp.), dr. Márkus László (Sopron), Muth Endre (Pécs), dr. Oroszi Sándor (Bp.), Pankotai Eszter (Kecskemét), Pántl László (Székesfehérvár), dr. Rác József (Sopron), Rác Péter (Sopron), Josef Reisz (Köln), Salamon Nándor (Sopron), Selyem Tóth László (Zalaegerszeg), dr. Sipos Endre (Szombathely), Szekeres György (Veszprém), dr. Szőnyi László (Bp.), dr. Tóth Aladár (Pécs), Tóvölgyi Józsefné (Bp.), dr. Tuskó Lászlóné (Sopron), Varsányi Edit (Bp.), Vihernikné Locs-mándy Erzsébet (Sopron), Wisnovszky Károly (Bp.).

A Diákhagyományaink: Steingrube Nagyközség kiállításáról

Köszönjük a Soproni Egyetem Rektori és Dékáni Hivatalának és hallgatóinak, valamint az Ásotthalmi Szakiskola, a FAGOSZ, a Magyar Bélyegmúzeum, az OEE, a Soproni Levéltár és a Tompa Mihály Emlékbizottság (Gömörszőlős) ajándékait.

Az 1999-es esztendő még az 1998 decemberében megnyitott *Képes levelezőlapok a századforduló idejéből* című időszakos kiállítással kezdtük. Az 576 db képes levelezőlapot tartalmazó tárlatra, melyet január 15-én zártunk be, nagyon sokan voltak kíváncsiak.

Január 17-én dr. Király Pál nyitotta meg kedves szavakkal az *Erdészeti vonatkozású magyar bélyegek, érnek és plakettek* című kiállításunkat, melyhez a bélyegeket, bélyegterveket esztétikus feldolgozásban a Magyar Bélyegmúzeum bocsátotta rendelkezésünkre, míg a plakettek, érmet jelentős részét *Nyirádi Lajos* aranyoklevelés erdőmérnök kölcsönözte. A bemutató megnyerte a látogatók tetszését.

Február 19-től volt látható a *Diákhagyományaink: Steingrube Nagyközség* című időszakos tárlatunk, melyet Vigh Előd IV. emh. nyitott meg, és a hallgatókból álló kamarakórus nótázása tette emléke-

tesse a megnyitást. A dokumentumokat és rekvizitumokat bemutató összeállítás nagy sikert aratott.

Április 2-án dr. Faragó Sándor dékán adta át az érdeklődőknek *Keszthelyi Jenő* faipari mérnök *Vadászportrék és életképek* című faintarzia kiállítását. A bemutatott művészeti alkotásokat és a munkafolyamatot is bemutató vitrineket nagy érdeklődéssel és ámulattal tekintették meg a látogatók.

Április 29-én *Schüller János soproni építész* munkásságáról szóló dokumentumkiállítás került megnyitásra, mely bemutatta a terveket, a megvalósított épületeket és a bekövetkezett változásokat (a háborús károk miatt eltűnt épületeket). A kiállítás a Soproni Városszépítő Egyesülettel közösen készült, és dr. Kubinszky Mihály, az Egyesület ez idei elnöke adta át az érdeklődőknek.

Május 19-én *Spirituális festmények* bemutatójára került sor. Két Indiában is élt magyar festőnő aprólékos kidolgozású színgazdag képeit láthatták az érdeklődők. *Varsányi Edit* (Bp.) és *Alisa Omer* (Izrael) különleges tárlata sok látogatót vonzott.

Június 18-án Káldy József OEE-elnök nyitotta meg *Pántl László erdőmérnök* (Székesfehérvár) *festményeinek* kiállítását. A finom ecsetkezelésű, pompás tájképek különös hangulatot varázsoltak a kiállítóterembe és nagy sikert arattak.

Július 14-én *Szekeres György erdőmérnök* (Veszprém) *fotoí* kerültek bemutatásra. Dr. Szabadhegyi Viktor adta át a különleges, égetett technikával ké-

Ízelítő Keszthelyi Jenő faintarziáiból

szült festményszerű fotók kiállítását, mely nagyszerű élményben részesítette a nagyszámú tárlatlátogatót.

Kovrig Miklós erdőmérnök, vadászfestő (Cegléd) munkáit *augusztus 4-től* tekinthették meg az érdeklődők. A Szűcs Szabó Sándor által megnyitott hangulatos festménykiállítás a részletekre is felhívta a figyelmet. Sok érdeklődőt köszönhetünk a bemutatóknak.

A WOOD-TECH idején *augusztus 26-án* nyitottuk meg a *30 éves az önálló vadászati felsőoktatás Egyetemünkön* című oktatástörténeti kiállításunkat. A tárlatot dr. Kőhalmy Tamás intézeti igazgató mutatta be, és köszönhetjük a megnyitón az önálló Tanszék alapítóját, dr. Bencez Lajos professzor urat is. Az összeállítás bemutatta az oktatás történetét, az oktatott tárgyakat és azok óraszámait. Tárgyi anyagként lőtáblák, trófeák, vadászati kellékek, fotók és jegyzőkönyvek is bemutatásra kerültek. A legtöbb látogató erre az időszakos kiállításra jött el.

133 éves az Országos Erdészeti Egyesület címet viselte az *október 14-én*, Káldy József által megnyitott kiállításunk, mely az Egyesület történetét mutatta be tablókön; a különböző rendezvények, munkacsoportok, kiadványok dokumentálása vitrinekben került elhelyezésre. A tárlatot egyesületi zászlók, vándorgyűlési ajándéktárgyak és lapozható fényképalbumok tették színessé. Sok érdeklődőt vonzott ez az időszakos kiállítás is.

Roskovenszky Gabriella, Tatabányán élő festőművész változatos témájú és színgazdag *festménykiállítása*, melyet dr. Vancsura Rudolf ny. egyetemi docens nyitott meg, *november 10–28.* között volt látogatható.

Az év utolsó időszakos kiállítását a „Mikulás hozta”. Címe: *Karácsonyi és*

Részlet a Vadászati oktatástörténeti kiállításról

újévi képes levelezőlapok. A bemutatott képeslapok az 1900–2000 közötti időszakot ölelték fel, bemutatva a 100 év alatt történt tematikai divat- és nyomda-technikai változásokat is. Mastalirné dr. Zádor Márta könyvtári főigazgató adta át a tárlatot a nagy

szerű érdeklődőnek. A Magyar Bélyegmúzeum jóvoltából kiállításra kerülhetett a hazai karácsonyi alkalmi bélyegek teljes kollekciója.

Időszakos kiállításaink létrejöttéhez anyagi támogatást nyújtottak: FVM Erdészeti Hivatala, Ember az Erdőért Ala-

Roskovenszky Gabriella festményeiből

pítvány, KEFAG Rt., Pilisi Parkerdő Rt., MEFAG Rt., SEFAG Rt., ZALAERDŐ Rt., NEFAG Rt., GYULAJ Rt. és Gefferth István erdőmérnök (Ausztrália).

Hálásan köszönjük segítségüket és kérjük további támogatásukat jövőbeli céljaink eléréséhez.

Az Erdészeti Múzeum 2000-es időszakos kiállításai

I. 27–II. 20. Barangolások a természetben: Péchy Tamás festőművész kiállítása

II. 24–III. 28. Diákhagyományaink: Emlékkorsók

III. 31–IV. 25. Boros Zoltán grafikus és Udvarnoki András festőművész kiállítása

IV. 28–VI. 13. Mi készül a fából?

VI. 17–VII. 9. Schärmár Károly építész emlékkiállítás

VII. 12–31. A soproni bor története

VIII. 3–27. VIII. Országos Vadászati, Halászati és Természetvédelmi Képzőművészeti Kiállítás

Újévköszöntő a képeslap-kiállításon

Fotó: dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó

Vizeinket is védjük erdeinkben

Vízgazdálkodás a HM VERGA Rt. területén

A Bakony geológiai felépítéséből származóan vízhiányos terület. Kevés forrás és vízfolyás biztosítja az élővilág számára szükséges vizet. Nagy csapadékok idején azonban igen jelentős vízhozamok vonulnak le rövid idő alatt és gyakran okoznak súlyos károkat. A HM Veszprémi Erdőgazdaság Rt. felismerve a vízvisszatartás, víztározás fontosságát, évről évre jelentős anyagiak felhasználásával hoz létre vízvisszatartó műveket. A visszatartott vizek jelentős segítséget adnak az élővilág vízellátásához, a vízi élővilág életfeltételei létrehozásához, a tájkép gazdagításához.

Az elmúlt évtized (1985–1995) csapadékszegénységét, majd az 1998. és az 1999. év csapadékbőségét és következményeit is figyelembe véve, szükséges a vízgazdálkodással kapcsolatos tevékenységben a tennivalók átgondolása és a passzív vízgazdálkodási szemléletről (vizek elvezetése) az aktív vízgazdálkodásra (csak a káros vizek elvezetése) való áttérés.

A csapadékvizek vízgyűjtőn való visszatartását és hasznosítását a jövőben államilag kiemelt és támogatott, elsőrendű feladatnak kell tekinteni.

A csapadékszegény években a Bakony területén, de feltételezhetően az ország más területein is az állandó jellemző kis vízfolyások vízhozama nulla értékűre csökkent, a víz eltűnt a medrek-ből, a források kiszáradtak. Az erdőterületeken az általános vízhiány szinte megoldhatatlan gondokat okozott.

Az erdei állatok (szarvas, őz, vad-disznó stb.) a vízhiánytól szenvedve, a növényzet lédús hajtásainak legelésével próbálták vízigényüket kielégíteni, ez tekintélyes károkat okozott az erdőállományokban. A növényzet közül több fajtánál (pl. fenyőfélék) a szárazság a fák pusztulását okozta, más fajtáknál már augusztus hónapban megjelentek az őszi lombhullásra emlékeztető jelek (a levélzet elsárgult, megbarnult, lehullott). A terepmélyedésekben a korábbi dagonyák, vízfoltok helyén és környezetében a szomjas állatok vízkeresés közben feltúrták, szinte felszántották a talajt.

A száraz, csapadékhiányos évek után bekövetkezett nagy víztömegeket adó, zivataros időszakokban (1998, 1999) a lefolyó rendkívüli vízhozamok mind az erdőben, mind pedig a szántóterületeken jelentős erodálást okoztak. A települések belterületén a hirtelen lezúduló víz emberéleteket is köve-

telve pusztított lakóházakat, utakat, közműveket. Ugyanakkor a levonuló jelentős vízmennyiségből a vízgyűjtőn – a kevés beszivárgó vizen kívül – víz nem maradt.

A nagy csapadékokból származó, jelenleg gyorsan levonuló vizek egy részének visszatartása, tározása és hasznosítása a következő évek nagyon fontos feladata.

A vízvisszatartás egyrészt csökkenti a lerohanó vizek károkozását, másrészt az általunk épített létesítmények helytől, méreteitől függően hosszabb-rövidebb időre vizet biztosít az erdei élővilág számára, esetenként növeli az altalajba (Bakonyba, a karsztba) szivárgás mennyiségét is.

A kialakuló vízfelületekkel gazdagítjuk a tájat, javítjuk a mikroklímát és a vízi élővilág életlehetőségeit.

A Bakony vidék a DNy-i ÉK-i irányban húzódó Dunántúli-középhegység legnagyobb kiterjedésű, legnyugatibb tája. A mintegy 3540 négyzetkilométer alapterületű táj hazánk egyik legerdősültebb vidéke.

A VERGA Rt. e terület középső részén, Várpalota és Ajka között, a nagy kiterjedésű katonai gyakorlótérhez kapcsolódó erdőben végzi erdőgazdálkodó feladatait.

Talajadottságok

Jellemző talajfélések a sziklás, váz-, rendzinatalajok, a vastag lösztakarón pedig a barnaföld és agyagbemosódásos barna erdőtalajok. Ez utóbbiak a megfelelő klímahatással párosulva a legszebb erdők termőhelyei.

Ezen alapadottságok mellett a nagyfokú tagoltság teszi rendkívül változatosá az előforduló talajféléseket, amelyek nehezítik az egységes erdőgazdálkodás kialakítását.

A korábbi erdőirtások után a lejtős területeken megindul legeltetés és mezőgazdasági művelés következtében a felső talajszintet olyan mértékben károsította az erózió, hogy nagy mennyiségű csonka erdőtalaj alakult ki, a rá jellemző gyenge termőértékkel.

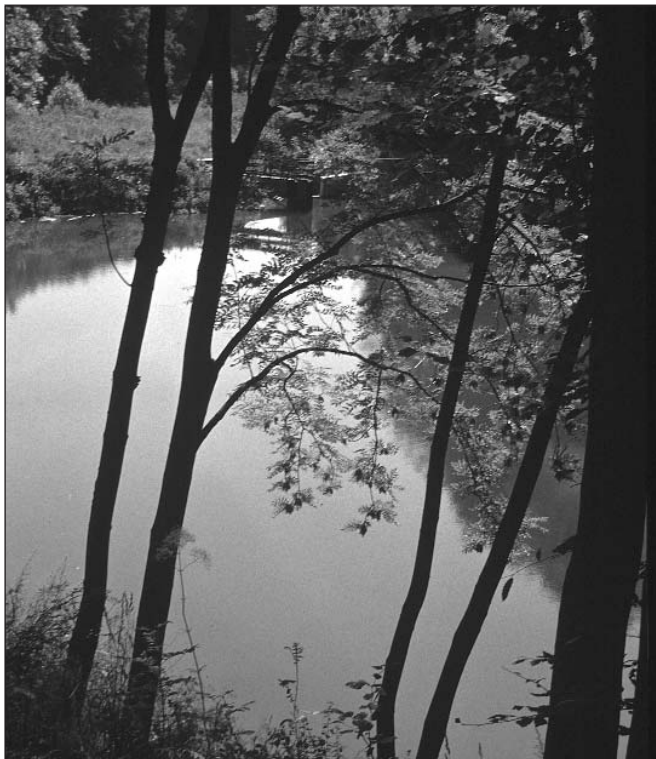
Csapadék- és élővíz-adottságok

Az erdőgazdaság domborzati sokszínűségéhez kapcsolódóan a csapadékhozam és -eloszlás is rendkívül változatos.

Zirc térségében nem ritka az éves 800 mm-es csapadék. Veszprém környékére az 550–600 mm/év, Várpalota, valamint Tótvázsony–Nagyvázsony térségére a 450–500 mm/év csapadék a jellemző.

A csapadékhozam csúcsa általában május–június–július hónapokban jelentkezik. A tél csapadékszegény, ritka a tartós, nagy mennyiségű hó.

Fontos a hatékony vízgazdálkodás jelentőségét hangsúlyozó megállapítás, hogy az évszázad első harmadában lehullott csapadék mennyisége ismereteink szerint jelentősen (kb. 20–25%) több volt, mint a század harmadik harmadában.

Hangsúlyozottan ösztönzött a vízgazdálkodási szemlélet megváltoztatására a '90-es évek első felét jellemző rendkívül kevés csapadék. Ekkor 150–200 mm körüli éves csapadékhiány jelentkezett, amelynek hatására kialakult aszály a mező-, az erdő- és vadgazdálkodásban egyaránt mérhetetlen károkat okozott.

Az erdőgazdaság természetes vízelátottsága rendkívül szegényes. A területére hulló csapadék a Séd, a Gerence, a Galya, a Torna, a Cuha patakokat, valamint az Eger vizet táplálja. Ezek közül azonban néhány csak érinti az erdőgazdaság területét, a többi pedig idegen területeken szállítja a vizet.

Az állandó jellegű vízfolyások mellett – a területet szabdaló völgyekben, nagy csapadékok idején – időszakos vízfolyások jönnek létre. Ezek a vízfolyásokon rövid ideig tartó jelentős vízhozamok alakulnak ki, amelyek az elsodort talajjal, növényzettel keveredve iszapos áradatként vonulnak lefelé. Az említett állandó és ideiglenes jellegű vízfolyásokon az árvízi vízho-

zamok, illetve azok egy része visszatartásának, tározásának van igen nagy jelentősége. A nagy intenzitású csapadékok idején, a lezúduló vizek területen tartása különlegesen fontos feladat.

Az erdőgazdaság működési területén tó nincs. A Kab-hegy nyugati lejtőjén kb. 430 m magasságban több, állandónak tekinthető vízfelület van, amelyet évtizedekkel ezelőtt mesterséges úton hoztak létre. Ilyenek a Nyír-tó,

a Selymés-tó, a Nagy- és Kis-sás tavak. Az aklipusztai, menyekői tó, valamint az Olaszfalu Malom-völgyi tavak is mesterségesen, az utóbbi években létrehozott víztározók.

A területre a forrásszegénység is jellemző. A meglévő források vízhozama rendkívül alacsony, többségük gyakran elapad. Valamivel jobb vízhozamú és állandó forrás a magas-bakonyi részen és a Kab-hegyen található. A Bakony déli oldalain, a 8-as és tapolcai út közötti területeken forrás nincs. Régebbi térképek tanúsága szerint működött néhány mesterségesen létrehozott kút, amelyeknek ma már csak maradványait lehet fellelni.

Vízvisszatartási lehetőségek

A cél egyszerű és érthető volt: a tartós vagy átmeneti vízhiány csökkentésével, a területen élő őshonos és mesterséges növény- és állatpopulációk fajlétszám-csökkenését megállítani, majd hosszabb távon a flóra és fauna változottságát növelni.

Ennek alapján indultak el a HM VERGA Rt.-nél azok a munkálatok, amelyek a „Vizeinket is védjük erdeinkben!” összefoglaló nevet kapták.

Vízgazdálkodási létesítmények

Az említett anyagi eszközök igénybevétele a HM VERGA Rt. területén a következőkben ismertetett vízvisszatartó, vízellátást javító művek épültek:

- dagonyák,
- földmedencék (minitározók),
- kistározók,
- forrásfoglalások,
- vízmosáskötő gátak.

Dagonyák

Jellegzetesen vadgazdálkodási kifejezés. Általában 5–50 négyzetméter vízfelületű, 10–50 cm mélységű képződmény, amely vizes, iszapos, sáros jellegénél fogva a vadon élő állatok nedvességellátási, hűtőzési, „dagonyázási” igényeit látja el, egyben nyáron a nagy mennyiségben jelentkező vérszívó rovarok eltávolításában is szerepet játszik.

A természetesen keletkező dagonyákat általában a szarvas és a vaddisznó alakítja ki úgy, hogy nagyobb esőzések után a kisebb mélyedésekben, kerécsapásokban, hosszabban megmaradó vízben a nagyvad dagonyázik, ezzel mélyíti az említett helyeket úgy, hogy közben a szőrére ragadt sár formájában fokozatosan elhordja a földet.

A mesterséges dagonyákat úgy hozzuk létre, hogy nagyobb esőzések alkalmával megfigyeljük az elfolyó vizek útjait és azokon a mélyebb pontokon, ahol arra alkalom nyílik, gépi eszközökkel kisebb-nagyobb „gödröket” létesítünk, és ezekbe vezetjük az úton csordogáló vizeket. Ezek a mélyedések még a sekély talajrétegű területeken is, rövid idő után (1–2 év) vízzáróvá válnak.

Szükség esetén mind a természetes, mind a mesterséges dagonyák víztartóságának fokozása érdekében bentonitos szigetelést alkalmazunk. A betonitos szigetelés nagyon egyszerűen elvégezhető: 30–50% bentonit és 70–50% föld keverékét a talajra terítjük és juhlábhengerrel tömörítjük. A tömörítésre legújabb időben azt a természetes módszert is alkalmazzuk, hogy szemes kukoricát szórunk a tömörítendő helyre. A kukoricát elfogyasztó vaddisznókondák tökéletesen helyettesítik a juhlábhengeres tömörítést.

A dagonyák kisebb része egész évben vizet és iszapos sarat biztosít a vadon élő állatoknak, másik része csapadékos időben telik meg, és a felfogott víz részben csökkenti a területről lezúduló vizek erodáló hatását, a területen maradt víz pedig párolgásával és a lassú talajba szivárgásával kedvező mikroéghajlati befolyást gyakorol.

Földmedencék (minitározók)

Kedvező geodéziai adottságú völgyekben és erdei utak mellett lehet ki-

alakítani, amelyek a területre zúduló csapadékvizek jelentős részét szállítják el. Létrehozásuk földmunkagépekkel (dózer, gréder), viszonylag alacsony költséggel történik. Létesítésük során meg kell keresni azokat a helyeket, ahol lehetőség van 50–700 m² felületű víztároló medence kialakítására is, amelyek alkalmasak az úton lezúduló víz felfogására. Itt „tankbeálló” jellegű mélyedést kell kialakítani és a vízbefolyás kényszerítésére az úton beteretelő árkot ásní vagy vízterelő beton- vagy faelemeket elhelyezni. (A „tankbeálló” katonai, lőtéri kifejezés. Katonai járművek részére készített terepszint alatti mélyedés.) A többit elvégzi a természet. Egy-egy ilyen medence 4–5 nagyobb esőzéssel eliszapoldódik és víztartóvá válik. Ezek a medencék 50–300 köbméter mennyiségű vizet képesek befogadni és tárolni.

Kistározók

Ezeknél a vízvisszatartó létesítményeknél már vízügyi szakmai tervezés szükséges a gátak létrehozásánál, ugyanakkor a vízügyi engedélyezési eljárást is le kell bonyolítani. A tervezésnél fő irányelv mindig a természet által kínált legkedvezőbb, legkisebb költséget igénylő helyek kiválasztása volt. Ezzel a szemlélettel a töltés méreteit a szükséges minimálisra lehetett tervezni, és ez a költségek nagyságát is elviselhető szinten tartotta. A tervezés és kivitelezés egyik legfontosabb eleme volt, hogy a létesítmények természetbe simuljanak. Ezért a beton- vagy vasbeton szerkezeteket minden esetben, a lehetőségeket maximálisan kihasználva, földtakarással láttuk el. Így a gátak felületei – mesterséges beavatkozással – hamar elfüvesedtek. 1–2 év eltelte után csak a szükséges árapasztók vagy betonfelületek emlékeztettek a mesterséges létesítményre. Ezek a kistározók

1500–4500 m² területen egy-egy nagy csapadék nyomán 400–6000 m³ mennyiségű csapadékvizet képesek befogadni és tárolni. Évente ez több esetben megtörténhet, ezért a visszatartott vizek mennyisége éves szinten a 400–6000 m³-nek többszöröse lehet.

Forrásfoglalás

Ahogy már említettük, a VERGA Rt. területén a források száma rendkívül alacsony. Ezek egy része egész évben ad vizet, de a vízhozamuk erősen változó. A források másik része időszakos. Működési idejük hossza a mindenkori éves csapadéktól és annal eloszlásától függ. Szinte felesleges hangsúlyozni, hogy vízszegény területeken a működő forrás milyen nagy kincs. Az elmúlt évtizedekben ezzel a kincessel, ennek védelmével nem sokat törődtek. Az említett 1993-as szemléletváltoztatás óta a terület forrásait folyamatosan felkutatja és „forrásfoglalással” rendbe teszi a Veszprémi Erdőgazdaság. Az elmúlt években 20 forrásfoglalás történt az erdőgazdaság területén. A forrásfoglalások során arra törekedtünk, hogy a források vizét felhasználva a forrástól 8–10 m távolságra dagonyázó medencéket is alakítsunk a vadállomány számára. A gyakorlati tapasztalatok szerint – dagonyázó medencék hiányában – a forrásmedencét teheti tönkre az ivó, dagonyázó állat. Források esetében minden esetben biztosítani kell a túlfolyó árkok kialakítását és folyamatos tisztántartását.

Vízmosáskötő gátak

Erdőterületeken gyakoriak a víz eróziós ereje által kialakított, 3–5 m mélységű, 8–10 m szélességű mélyedések, vízmosások. Igen gyakori jelenség az, hogy a vízmosás fenékszintje az alapkőzetet éri el. Ezekben a vízmosásokban az időszakosan lezúduló vizek ha-

tására bővülő mederrel találkozunk. A mederbővülés az erdőtalajok fokozatos fogyását okozza.

A vízmosások medrében viszonylag alacsonyabb költséggel lehet gátakat építeni. A gátak kettős feladatot oldanak meg: visszatartják a víz által szállított hordalék jelentős részét, a gátudvaron pedig vizet tárolnak (ha a gát szerkezete ezt lehetővé teszi).

A gátudvarokban tározott víz 100–500 m³ mennyiséget is elérhet, amely az erdő élővilága részére ugyanolyan víznyerő hely, mint egy kistározó vagy dagonyázó hely. A gátudvarok a visszatartott hordalékból lassan, néhány év alatt feltöltődnek. Ez esetben a feltöltődött gátudvar felett lehet újabb gátat építeni, illetve a feltöltődött gátudvarban kis munkával lehet dagonyát vagy víztartó medencét kialakítani. Így az időszakos vízfolyás (vízmosás) medrében szinte folyamatosan lehet vizet biztosítani.

A vízmosásoknál a gátudvar vízzárása természetes úton is kialakul, de ezt mesterségesen, rövidebb idő alatt is biztosítani lehet (tömörítés, bentonitos keverékkel). Erre jó példa az olaszfalui Malom-völgy 1. sz. műve vagy a padragkúti „Sárcsikút” gátja, illetve gátudvara.

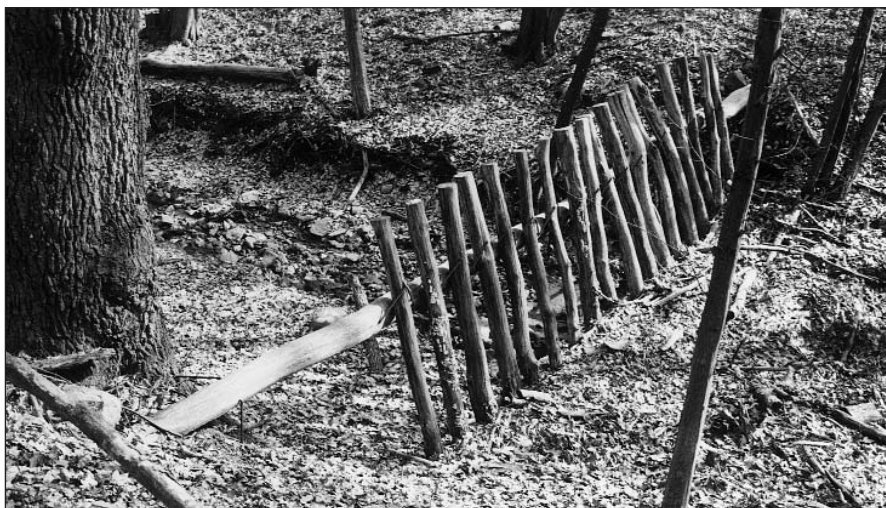
Fúrt kutak

A felsorolt létesítmények mellett az ivóvíz mindenkori biztosítása végett az erdőgazdaság három kb. 110–120 m mély kutat is elkészíttetett, amelyekből egyenként 50–50 liter/perc vízmennyiség emelhető ki. Az üzemeltetés költséges, de a területen lévő vadállomány vízellátásának biztonsága miatt szükséges volt ezek megépítése. Üzemeltetésükre csak tartós szárazság esetén kerül sor.

A „Vizeinket is védjük erdeinkben!” szlogennel összegzett tevékenységgel a VERGA Rt. az 1994–98. évek alatt 60 millió Ft összegű beruházást hajtott végre. Állami támogatás ezekre a beruházásokra cca. 15 millió Ft volt.

E tevékenység természetvédelmi, vízvédelmi jelentőségét figyelembe véve fontos lenne, hogy a jelzett anyagi terheket a vállalkozás helyett 100% mértékben az állam viselje.

Szükséges lenne, hogy az itteni példát figyelembe véve, a megvalósított és működő vízvisszatartó rendszerek tanulmányozása után a kormányzat nagyobb állami támogatást biztosítana, hogy ez a rendkívül értékes kezdeményezés országos méretűvé növekedjen.

Néhány adat az erdőgazdasági nemzeti vállalatokról (1)

Az erdőgazdasági nemzeti vállalatok 1949. évi megalapítása fontos lépés volt az államerdészet szervezet kialakításában. A földreform következtében megváltozott tulajdonviszonyok és a házilagos termelés bevezetése következtében az erdőgazdálkodási – termelési – feladatok kerültek előtérbe, és a korábban jellemzően szakfelügyeleti jellegű erdőigazgatóságokat gazdálkodó – vállalati – szervekké kellett átalakítani.

Az erdőgazdasági nemzeti vállalatok (a továbbiakban: NV) azonban nem voltak önálló gazdálkodó szervezetek, mert központilag meghatározott költségelirányzat szerint gazdálkodtak, és tevékenységüket behatárolta az erdőigazgatóságok által készített hároméves terv 1949-re eső részének teljesítése, illetve az 1950. január 1-jén induló ötéves terv feladatainak a meghatározása.

A 80.600/1945. sz. FM rendelet alapján szervezett 11 erdőigazgatóságnál (Pécs, Kaposvár, Zalaegerszeg, Szombathely, Győr, Budapest, Vác, Eger, Miskolc, Debrecen, Szeged) 275 erdőgondnokság működött. Az erdészeti igazgatás és az államerdészeti kezelés feladatait az erdőigazgatóságokon belül működő 22 erdőfelügyelőség lát-

ta el, és a 15.120/1945. M.E. sz. rendelet alapján megalakult az államerdészet első középírányító szerve a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek, a MÁLLERD.

Az 1948-ra bekövetkezett változások alapján született a nemzeti vállalatokról szóló 1948:XXXVII. törvény-cikk, ami az egész gazdasági élet át-szervezéséhez vezetett.

Az 1430/1949. (II. 12.) Korm. sz. rendelet a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek nemzeti vállalatokká alakításáról és Állami Erdőgazdasági Üzemi Központ létesítéséről intézkedett. Előírták, hogy az új szervezetek 1949. március 1-jén kezdik meg működésüket, szabályozták az Erdőközpont és a nemzeti vállalatok feladatát, szervezetét. Az Erdőközpont és az NV élén vezérigazgató áll, aki mellett tanácsadó szervként ötagú ügyvezetőség működik. Az Erdőközpont egyéni cég, tulajdonosa az állam. Az Erdőközpont és az NV-k főfelügyeletét a földművelésügyi miniszter gyakorolja, az utóbbiak jogkörében az Erdőközpont útján intézkedik.

Az új szervezet nem alakult meg 1949. március 1-jén, mert a Minisztertanács csak március 18-i ülésén döntött, hogy a 11 erdőigazgatóság be-

lyett 15 erdőgazdasági nemzeti vállalatot alapítanak; Budapest–Hegyvidék, Budapest–Alföldi (később Síkvidék), Dunaártér (Budapest székhellyel), Győr, Szombathely, Zalaegerszeg, Kaposvár, Pécs, Szeged, Debrecen, Nyíregyháza, Sátoraljaújhely, Miskolc, Eger, Vác.

A nemzeti vállalatok feladata: „az okszerű erdőgazdálkodással felmerülő minden tennivaló ellátása az állam tulajdonában álló és ezekhez tartozó egyéb ingatlanokon, továbbá az ...államerdészeti kezelés körébe eső szakszerű tennivalók ellátása... az alföldfásítási és egyéb közérdekű erdőtelepítések végrehajtása.” E feladatokat a változatlanul megmaradó erdőgondnokságok hajtották végre.

Korabeli megfogalmazás szerint 1948-ban „a hatalom teljes egészében a parasztsággal szövetséges munkásosztály kezébe került”. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy az Erdőközpontban és a nemzeti vállalatoknál a vezérigazgató vagy helyettese és az erdőgondnok-helyettes munkáskáder volt.

Az Erdőközpont és az NV-k vezérigazgatói közül 1949 májusában erdőmérnök 4 fő, erdész és erdészeti tisztviselő 4 fő, ipari és földmunkás 8 fő. A

Me.: kat. hold

Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat		1949. évi				Hároméves terv	
neve	területe	tisztítás		erdősítés		erdősítés	
		pénzért	részért	tavasz	ősz	előírás	teljesítés
Budapest–Hegyvidék	183 221	817	3 183	2 009	4 238	13 260	14 888
Budapest–Síkvidék	48 808	236	1 545	644	1 606	2 155	2 249
Dunaártér	48 601	56	1 166	790	1 398	1 956	2 189
Győr	132 710	411	5 364	854	1 358	7 175	7 649
Szombathely	97 461	998	2 088	2 753	1 492	7 147	9 092
Zalaegerszeg	128 334	424	4 068	1 800	1 271	6 423	8 575
Kaposvár	166 479	438	2 104	1 353	6 044	7 720	11 951
Pécs	116 798	886	2 204	1 084	1 288	5 274	6 243
Szeged	70 316	1 098	1 405	1 385	2 498	7 846	8 138
Debrecen	60 859	1 354	627	2 506	3 561	10 250	10 812
Nyírség	34 014	195	864	707	1 903	1 528	2 610
Sátoraljaújhely	52 181	628	215	238	1 649	632	1 886
Miskolc	92 287	1 322	662	791	3 619	3 840	5 835
Eger	123 704	1 881	2 277	383	2 963	4 603	6 134
Vác	104 335	318	1 864	509	998	3 558	4 166
ÖSSZESEN	1 461 310	11 062	29 456	17 806	35 886	83 637	102 355

vezérgazgató-helyettesek közül erdőmérnök 12 fő, erdész 1 fő, munkás 3 fő. A gondokhelyettesek nagyrészt erdei munkások voltak.

Az Erdőközpontban az ügybeosztás szerint kilenc főosztályt szerveztek: I. igazgatási, II. termelési, III. anyagforgalmi, IV. műszaki, V. pénzügyi, VI. erdőrendezési és erdőtelepítési, VII. terv és ellenőrzési, VIII. üzemgazdasági, IX. természetvédelmi. A főosztályokon belül 2–5 osztály volt. Lényegében hasonló volt az NV-k ügybeosztása is, de kevesebb főosztállyal, osztállyal.

Az átszervezés számos egyéb erdészeti szervet is érintett. A 10.427/1949. (IV. 3.) FM rendelet alapján a megyei szakigazgatási szervek – köztük az erdőfelügyelőség és a vadászati felügyelőség – összevonásával mezőgazdasági igazgatóságot szerveztek. A tanácsok megalakulásával az igazgatóságokat felszámolták, így 1950-ben az erdőfelügyelőségek is megszűntek.

Az NV-k szervezésével párhuzamosan az erdőigazgatóságok erdőrendezéséből az Erdőközpont VI. főosztályának közvetlen irányítása alatt 11 erdőrendezőségi csoportot alakítottak: Budapest, Debrecen, Eger, Győr, Kaposvár, Miskolc, Pécs, Szeged, Szombathely, Vác, Zalaegerszeg székhellyel. Az FM e csoportokat bízta meg az országfásítási tervek elkészítésével is.

Az erdőfelügyelőségek és az erdőrendezés kiválásával az NV-k kimondottan vállalati, gazdálkodó szervekké váltak. A MÁLLERD fűrészüzemeit sem kapták meg a nemzeti vállalatok, hanem az államosított faipari magánvállalatokkal összevonva az iparügyi miniszter szervezte azokat nemzeti vállalatokká.

A hetente tartott üzemi értekezletek állandó témája lett az önköltség, a takarékoság, az éberség, a külső és belső ellenség elleni harc, a szakmai és politikai oktatás, az újtási mozgalom és a tapasztalatcsere, az üzemi háromszög kapcsolata, a munkafelajánlás és munkaverseny, a tervlebontás, az üzemi dicsőség és fekete tábla stb.

Az Erdőközpont és az NV-k vezetői 1949. június 29–július 2. között négy napos értekezleten vitatták meg problémáikat, és az Erdőgazdaság kilencoldalas cikkben számolt be a vitákról és határozatokról. Vállalták „a kapitalista rablógazdálkodás utolsó maradványainak felszámolásával a szocialista erdőgazdaság kiépítését”.

1949. április 30-án hatályba lépett az új erdőgazdasági kollektív szerződés, ami megszüntette a címeket, rangokat, júniusban pedig a teljesítménybérezés szélesebb körű bevezetését rendelte el az Erdőközpont. Mindezt azért, hogy „az igazságos bérrendszer bevezetése... megadja a lehetőséget a feudalista csődtömeg végleges felszámolására”. A rosszul megállapított normák hatása 1949 őszén, a Sztálin 70. születésnapjára indított munkaversenyben csúcsozott ki. 252–320–342%-os teljesítmények születtek, és az élenjárókat így jellemezték: „látni rajtuk, hogy példaképük Rákosi elvtárs, ezért tudnak a Sztálin mutatta úton haladva építeni”.

Általános alapelv volt, hogy „a tervgazdálkodás követelményei szerint a jóváhagyott költségvetésekben előirányzott összegeket minden körülmények között be kell tartani, s ennek érdekében mindenben a legnagyobb takarékoságot kell bevezetni.” Nem az elvégzendő munkához tervezték a költségeket, hanem a központilag engedélyezett költségkerethez „igazított-

ták” a szükséges munkákat. A Miskolci NV a 13 erdőgondnokságánál lévő 59,6 hektár csemetekertjének 1949. II. negyedévi munkáira 133 900 Ft hitelkeretet engedélyezett, de kiemelték: ha a keret nem elég, „úgy tárgyalja meg felügyeleti tisztjével, hogy a tervezett munkálataiból mit lehet elhagyni”.

Fokozatosan szigorították a pénzügyi gazdálkodást, és 1950 májusában pl. a Miskolci és a Sátoraljaújhelyi NV-ok erdőgondnokságai csak 500-500 Ft készpénzkeretet és 500-500 Ft csekkbetétet kaptak. Az erdőgondnok által felvett, de felesleges tervehitelt azonnal vissza kellett utalni az NV egyszerűlájára, korlátozták a segédüzemek (vasút- és gépkocsiüzem) és a melléküzemek (mező- és halgazdaság, kőbányák, méhészet stb.) munkáját.

Az erdőigazgatóságok szakszerű és lelkiismeretes munkája mellett az 1949 őszi tölgymakktermés is elősegítette, hogy a hároméves terv erdősítési feladatait jelentősen túlteljesítették az erdőgazdasági nemzeti vállalatok. Az eredmények:

	üzemi	terv erdősítés kat. hold	összes
előírás	67 810	15 827	83 637
teljesítés	75 389	26 966	102 355

A mennyiségi terv 22%-os túlteljesítéséhez a költségterv 92%-át, 34 356 ezer forintot használtak fel.

Már az erdőigazgatóságok is közel

50%-kal növelték a csemetekertek területét, egyszerű kivitelű fenyőmagpergetőket létesítettek, így a kiültetett csemetekészlet (ezer db):

	1947/48-ban	1948/49-ben
fenyő	25 561	57 380
lomb	113 099	70 911
suháng	153	755

1949 őszén az Erdőközpont többször utasította a nemzeti vállalatokat és az erdőgondnokságokat, hogy az országfásítás tömegmozgalmának első ténykedéseként a tölgymakk begyűjtését jól szervezzék meg.

A mozgalom eredményeként országosan 664 vagon makkot gyűjtöttek be. Ennek nagy részét erdősítésben vagy csemetekertben el is vetették, és 65 vagon makk maradt készletben. A legtöbb makkot gyűjtő NV-k: Kaposvár 125 vagon, Miskolc 106, Zalaegerszeg 93 vagon. A legtöbbet erdősítő NV-k: Kaposvár 110 vagon, Budapest–Hegyvidék 94, Debrecen 93 va-

gon. A legjobb társadalmi munkát végző NV-ok: Debrecen, Szeged, Sátoraljaújhely. A Sátoraljaújhelyi NV 8 vagon makkot átadott a Budapest–Hegyvidéki NV-nak.

A legtöbb makkot gyűjtő erdőgondnokságok: Alsóméra 58 vagon, Zalabaksa 25, Lenti 24, Szőcsénypuszta 22, Barcs 18 vagon.

Kaposvár, Debrecen, Alsóméra ezüst serleget, a többiek plakettet kaptak.

A nemzeti vállalatok 1949. évi tisztítási, erdősítési és a hároméves terv erdősítési munkáinak ténytábláit a táblázat tartalmazza.

(folytatjuk)

Veszélyben az amerikai erdők?

Az Egyesült Államok és Kanada minden jel szerint veszélyesen túlbecsülte erdeinek ökológiailag még elviselhető kitermelési rátáját. Erre a következtetésre jutottak az ausztriai Laxenburgban működő Nemzetközi Alkalmazott Rendszerelmzési Intézet szakemberei. Az USA azt közölte, hogy a 2040-es évekig a fakitermelés 40 százalékos növelése van lehetőség. Egy ilyen nagymértékű növekedés azonban csak igen jelentős környezetkárosodás, Georgia és Mississippi állam erdőségeinek fokozott letarolása árán teljesülhetne. Kanada is 40 százalékkal túlbecsüli saját fahozamájának növekedését. A fakitermelés csaknem kétszeresen múlná felül az újraerdősítéssel pótolható mennyiséget.

(M. L. G. Népszabadság)

Először kapták lencsevégre a ritka vietnami orrszarvút

Alighanem Ázsia legritkább emlőse az a veszélyeztetett orrszarvú-alfaj, amelyet Vietnámban, a Cat Tien Nemzeti Parkban a közelmúltban többször is lefényképeztek. Ezt az alfajt eddig még soha senkinek nem sikerült fényképen megörökítenie. A nemzetközi természetvédelmi szervezet jelentése szerint a jávai orrszarvú alfajaként leírt *Rhinoceros sondaicus annamiticus*-nak mindössze 5–8 egyede maradt életben, valamennyi a Cat Tien Nemzeti Parkban.

A jávai orrszarvúk eredetileg Kelet-Indiából terjeszkedtek Vietnámba, és az Indonéziához tartozó Szumátra és Jáva szigetére. A jávai orrszarvú-fajon belül két alfajt különböztetnek meg: a *Rhinoceros sondaicus sondaicus*nak

50–60 egyede él Jáván, az Ujong Kulon Nemzeti Parkban.

Az orrszarvúk rendkívül meredek hegyoldalakon élnek. A sűrű bambusz- és rattanbozót miatt nagyon nehéz megpillantani az állatokat. Ám időnként a helybeliek szeme elé kerülnek, különösen, mikor előbújnak az erdőből, hogy a faluhoz közeli szőzön a táplálkozásukban nélkülözhetetlen sötét magukhoz vegyék. A Cat Tien orrszarvúinak lábnyoma sokkal kisebb, mint az Ujong Kulonban élő társaiké. A tudósok szerint a két alfaj annyira különbözik egymástól, hogy nem tudnak kereszteződni.

(WWF közlemény)

Újra fontosak a mezővédő erdősávok Ausztriában

„A mezővédő erdősávok” jelentőségére döbbennek rá – Ausztriában. Visszavágyják a birtokhatárokon, utak mentén, mezsgyéken változatosan nőtt fákat, cserjéket, amelyek oly hasznosan szolgálták a mezőgazdasági földeket. Az elmúlt évtizedek mélyreható változást hoztak, a tagosítások és a gépek igényeihez való alkalmazkodás érdekében kiirtották ezeket. Megszűnt számos élőhely és leszűkült vele eddigi változatossága a művi tájban oly számos növényi és állati lénynek.

Most rájönnek, hogy csökken a hasznosítható csapadék, nő az erózió, szabadon száguld a szél. Az úgynevezett „száguldó talaj” veszélye elleni védekezés ausztriai kísérletei bizonyították többek között, hogy a talajnedvességnek csupán 4%-os növelése hektáronként mintegy 60 000 liter többletvíz-hatásnak felel meg. Ez a 6 mm-es esőt jelentő mennyiség csupán töredéke a termesztett növények vízigényének, de hozzásegíthet száraz időszakok átvészeléséhez.

(ÖFZ, 1997. 7. Refl.: Jérôme R.)

Az erdei szalonka és vadászata

Néhány esztendeje még dúlt a harc a vadászok és a "zöldek" között arról, vajon a vadászat milyen mértékben csökkent az erdei szalonka állományát. Egy bizonyos: e madárfaj továbbra is az egyik legrejtélyesebb lakója erdeinknek.

Az erdei szalonka életéről még ma is viszonylag keveset tudunk, annak ellenére, hogy nálunk már 1904-ben jelent meg szalonka-monográfia, mégpedig a Természet című lap egyik szerkesztőjeként is ismert Lakatos Károly avatott tollából.

E kötet most, közel egy évszázad elteltével ismét napvilágot látott, mégpedig faksimile kiadásban, gyönyörű külsővel, hasznos tartalommal. A kötetből látszik, hogy szerzője nemcsak az akkori szakirodalmat tanulmányozta át a kellő alaposággal, hanem igen sok te-

repi munkát is végzett. Sok olyan hasznos leírást találunk a könyvben, amely e munkát méltán emeli az alaplírásek sorába. Az pedig természetes, hogy belekerült néhány, akkori szakirodalomból átvett tévedés is: például a fiókáit csőrrel-lábbal szállító szalonka esete. Ez azonban mit sem von le a könyv értékéből.

A kötetet egyaránt ajánlhatjuk amatőr természetvizsgálóknak, madarászoknak és azoknak, akik szeretik az ízes magyarsággal megírt, szép könyvet.

[Lakatos Károly: Az erdei szalonka és vadászata, Budapest–Szeged, 1904 (1999). A kötet könyvesbolti forgalomba nem került, megrendelhető 2500,- Ft-os áron a következő telefonszámon: Nagy Kálmán (1) 295-0764.]

Természet, 1999/4.

Egy tavaszi napon dőlt ki a Seahenge középső rönkje

Kr. e. 2050-ben, egy szép tavaszi napon dőlt ki az a hatalmas tölgyfa, amelyet a mai Norfolk közelében élő kelta nép kötelekkel a tengerpartra vonszolt, és felfelé fordítva elhelyezett a földön. A rákövetkező évben kisebb fákat kerestek, s azokból – hitüknek megfelelően – a nagy tölgyfa köré szabályos kört raktak. Mindezt a szakértők nem egy ókori forrásból, hanem a fadarabok évgyűrűiből olvasták ki.

A kutatók két módszerrel vizsgálták a középen elhelyezett tölgyfarönk és a körülötte lévő 55 kisebb farönk korát: dendrokronológikusan és szénizotópos vizsgálattal.

A fa évgyűrűit összehasonlították a rendelkezésre álló évgyűrűmintákkal, és abból számoltak ki három lehetséges időpontot. A tölgyfa Kr. e. 2454-ben, Kr. e. 2050-ben és Kr. e. 2019-ben pusztulhatott el.

A szénizotópos vizsgálatok valamelyest szűkítették a „kört”: eszerint a fa Kr. e. 2200 és Kr. e. 2000 között dőlt ki. A kutatók azonban pontos dátumot szerettek volna kapni, ezért a statisztikusokhoz fordultak, akik a rendelkezésre álló információállományból valószínűségi számítási módszerekkel megállapították, hogy a fa Kr. e. 2050 áprilisa és júniusa között pusztult el.

Ugyanezzel a módszerrel állapították meg a kört alkotó kisebb rönkök korát is.

A Seahenge-t egy éve fedezték fel, amikor a tengervíz és a tőzeg, amely az idők folyamán ellepte, lehúzódott róla. Tudományos vizsgálata azóta folyik, de pontos rendeltetését még mindig nem sikerült megállapítani.

(Nature Science Update)

(Élet és Tudomány)

Alapítvány a zalai gímszarvasért

Az Országos Magyar Vadászkamara Zala Megyei Szervezete, a Zalaerdő Rt. és a Befag Rt., valamint a Zala Megyei Vadásztársaságok, Vadgazdálkodók és Vadászok Szövetsége, továbbá négy vadásztársaság és egy kft. mint alapítók, attól a céltől vezérelve, hogy megóvják a kiváló minőségű zalai gímszarvas legjobb élőhelyeit és az állomány minőségét, határozatlan időre létrehozták a Zalai Gímszarvasért Alapítványt.

Amint megfogalmazták, a gímszarvas természetes mozgásterületének nagy kiterjedésére tekintettel nem lehet a teljes élőhelyre kiterjeszteni a védelmet, fontos azonban a létfontosságú élőhelyek – bögő-, ellő-, téli beállóhely – óvása. Az erdei élőhelyvédelemre kijelölt területen a természetszerű erdőgazdálkodás olyan módszereit próbálja az alapítvány működése során javasolni, amely növeli a természetes táplálék-bázist, ugyanakkor nem szegényíti el az eredeti flórát.

Az alapítvány vagyona egyelőre szerény, mindössze 650 ezer forint készpénz. De új tagokat, külföldieket is várnak soraikba. Mindenesetre szabályoz-

ták az alapítvány vagyonának felhasználását, amely szintén a gímszarvasot szolgálja.

Az alapítvány kezelő szervezete a kuratórium, dr. Nádor László vadászkamara elnök, az alapítvány nyitottságát kihasználva ajánlotta az új tagok, támogatók szervezését, megemlítette, hogy kisebb munkák elvégzésére máris mozgósíthatók a vadászok. Többen is fontosnak tartják a vad és az élőhely védelmét az orvvadászoktól, a gyakran kíméletlen fizikai kutatásoktól. Szóba került, hogy különböző pénzek – vadgazdálkodás, természetvédelem, vízgazdálkodás – egyesítésével jelentős fejlesztések történhetnek, s azzal a természeti környezet egésze, beleértve a gímszarvas is, csak nyerhet. Elhangzott, hogy érdemes a Zalaerdő Rt. példáját követni, legyenek bemutatók, tájékoztatók a vadgazdálkodás és az élőhelyfejlesztés módszereiről. Hopp Tamás kuratóriumi elnök és Varga Ernő titkár reményét fejezte ki, hogy sikerül elindítani a munkát, mégpedig a gímszarvas javára és megőrzésére.

„Zala Erdő”

Kérjük tagtársainkat az elmaradt tagdíj befizetésére

Xilofág rovarok

Így nagypapakorban járva nincs kellemetlenebb helyzet, mint amikor kedvenc unokánkkal az erdőben sétálva egyszer csak nekünk szegezi – a szétrugdalt korhadékból kipiszkált, kapálódzó erdőlakót kézben tartva – a kérdést: „nagyapapa, mi ez?”. Eddig választhattunk. Vagy bevallottuk, hogy nem tudjuk, vagy a távolba merengve füllentettünk egy nagyot. Nos, mostantól nincs ilyen illetlen megoldásra szükség. **Be kell menni a legközelebbi könyvesboltba és kérni a Csóka György és Kovács Tibor szerzőpáros által színes fényképözönnel megjelentetett Xilofág rovarok című könyvet.**

A zsebkönyvvel a kezünkben az unoka által feltett kérdésre rövid lapozás után büszkén mondhatjuk a választ: „Az bizony, Máté fiam, egy *pompás virágbogár*”. Ha nagyobbacska a lurkó, rövid hatásszünet után folytathatjuk: vagy más néven *Cetoniscbema aeruginosa*. Biztos vagyok benne, hogy Máté mindezek után halvány fénykarikát vél felfedezni fejünk körül.

A diákoknak pedig valóságos biblia a kiadvány.

De mik is azok a Xilofág rovarok? A szerzők írják előszavukban:

„Tágabb értelmezést követve ide sorolhatunk minden olyan rovar, amely fák és cserjék ágaiban, törzsében, tuskójában él és táplálkozik, függetlenül attól, hogy a tápnövény élő vagy már elpusztult. E könyvben az utóbbi, szélesebb körű értelmezést vesszük alapul.

A xilofág fajok egy része a már elpusztult fákbán, cserjékben, illetve a még élő egyedek elpusztult részeiben él. Ezeket szaproxilofágnak nevezzük. Néhány évtizede még úgy gondolták, hogy e fajok az erdei életközösségek működésében nem játszanak számottevő funkcionális szerepet. Ma már jól tudjuk, hogy ez alapvető tévedés, szerepük és jelentőségük alulértékelése egyszerűen a velük kapcsolatos ismeretek hiányából fakadt. A szaproxilofág fajok az elhalt fás szárú növények lebontásában játszanak igen fontos, másral nem helyettesíthető szerepet.

Az élő növényben táplálkozó xilofág rovarok leggyakrabban csak a tápnövény kisebb részeit fogyasztják, így arra számottevő élettani hatást nem gyakorolnak. Nyilvánvaló, hogy egy 100 éves tölgy egészségi állapota, illetve túlélési

esélyei szempontjából elhanyagolható az a hatás, amit a hajtásainak néhány %ában táplálkozó xilofág lárvák jelentenek. Természetesen egyes xilofág rovarfajok – miként bármely más rovarfajok is – bizonyos körülmények között tömegesen léphetnek fel, ilyen esetekben tápnövényük egészségi állapotát vagy akár pusztta létét is veszélyeztethetik. Általánosságban elmondható, hogy xilofág rovarok tömeges elszaporodása nemigen következik be egészséges, természeteshez közeli állapotú erdőben. Tömeges fapusztulást okozó fellépések (elsősorban szügradációk) általában a nem optimális termőhelyre telepített, monokultúra jellegű (nagy kiterjedésű, elegyetlen és egykorú) állományokban következnek be. Régi tapasztalat az is, hogy a szúk (és más rovarfajok) tömeges elszaporodását a monokultúra jellegű gazdálkodás mellett az aszályos időjárás, illetve környezetszennyezés is elősegíti.”

A kor követelményének színvonalán

megjelent kiadvány példaértékű azoknak, akik szakkönyvet kívánnak írni. Ám a leendő szerzőknek ajánlom végigolvasni az előzőeken feltüntetett pénzzel támogatók névsorát. Két okból is. Először gondoljanak bele, mennyi időt, energiát vett el a két kutató szerzőtől, amíg a közel harmadszáz mecénással minderről tárgyaltak. S mivel feltételezhető, hogy valamennyien hozzájárultak a kiadvány megjelenéséhez, következtethetünk, hogy az igényes szakkönyvhöz milliók kellene. *(Jó lenne, ha a szerzők kevesebb „koldulás” árán is napvilágra tudnák segíteni „gyermeküket”).*

Egyébként csak hálával és tisztelettel lehet adózni mindazoknak, akik az erdészeti szakirodalom ügyét támogatják. Megérdemelnek annyit, hogy ha kézbe vesszük a kiadványt, fussunk végig a névsoron. Az elmúlt évtizedben alig jelent meg tucatnyi szakkönyv.

Ez a tény külön emeli Csóka György és Kovács Tibor munkájának értékét.

Pápai Gábor

A Soproni Műhely tizenötödik száma

Változatos tartalommal jelent meg a legújabb lapszám. Három dolgozatot is olvashatunk hidrológiai témában (*Kalicz Péter, Puskás Lajos, Széll Andrea*), mely az elmúlt évet tapasztalva aktuálisabb, mint valaha. A fokgyaluról (asztalosszerszám) *Szemerey Tamás* ír részletes ismertetőt. *Márkus László* az erdészettörténetben a felsőoktatáson keresztül kalandozik. Olvashatunk a Dunna-Tisza közti homokfásításról *Szodfridt István* tollából, *Frank Norbert Dercet Józsefre* emlékezik, *Rumpf János* a természetközeli fahasználatról írt, *Agócs József* filozófiájával *Szintézis* című írása által ismerkedhetünk. *Héjj Botond* bemutatja az Egyetemen megalakult szaktanácsadási központot, *Varga Rita* a gépcsaldós fejlesztést ismerteti.

Bartha Dénes a növényrendszertan oktatásának dilemmáit boncolgatja, *Szretykó György* a vidékfejlesztés szellemi erőforrásaival ismerteti meg az olvasót. *Borbély József* politikai témával, a

rendszer váltás veszteseiről szól az olvasóhoz. *Wentzely Dénes* a tőle megszóított édes-bús hangulatú írásával színezi a lapot. *Karakai Tamás* a magyar vadászat helyzetéről gondolkodik.

Nyári László főszerkesztő írásai között olvashatjuk az ismertetőt Wolfenbüttelről (*Wilckens Henrik Dávid* szülőhelye). Megtudhatjuk, hogy az ott élő *Leipold Árpád* az egyetem könyvtárának ajándékozott egy, az 1800-as évek elején festett képet, mely a települést ábrázolja.

Nyári László Major Richárd dal beszélget, ki kanadai magyar erdőmérnök és nagy tisztelője a nemrég elhunyt erdész-költőnek, *Tamási Miklósnak*.

Végigolvasva a Soproni Műhely tizenötödik számát, az az érzése az embernek, hogy az Egyetem nem változott az elmúlt tizenöt évben. Pedig – szabadon – idézve *Tamási Miklóst*:

Hol van már az az alma (máter)
hol van már az az ősz?

Pápai Gábor

Faipari, erdészeti állásbörze

A Soproni Egyetemen március 7-én immáron hatodik alkalommal kerül megrendezésre az Erdészeti és Faipari Állásbörze az IAESTE–Hungary Magyar Mérnökhallgatók Egyesülete Soproni Helyi Bizottsága szervezésében. Az IAESTE (International Association for the Exchange of Students of Technical Experience) 67 tagországból álló világszervezet, magyar tagozata a Magyar Mérnökhallgatók Egyesülete: politikamentes, non-profit világszervezet. Az országban 17 helyi bizottság (HB) van, közülük egyik a Soproni HB. Küldetésünk a kapcsolatok erősítése a vállalatok és az egyetemek hallgatói között hazai és nemzetközi szinten egyaránt. Az állásbörze kiváló lehetőséget nyújt cégek és hallgatók számára egyaránt a kapcsolatfelvételre. Nemcsak konkrét állásokról van szó, hanem tanulmányi szerződések kötetnek, diplomamunka, szakdolgozat témákról és nyári gyakorlatról születnek megállapodások. Ugyanis e rendezvényen nemcsak végzős hallgatók, hanem alsóbb évfolyamok is nagy létszámmal vesznek részt. A megjelenő cégek képviselőinek lehetőségük nyílik

rövid bemutatkozásra, tevékenységük hallgatókkal való megismertetésére. Természetesen személyes kapcsolatfelvételre is sor kerülhet, minden érdeklődő hallgató a számára szimpatikusnak vélt vállalat képviselőjével tárgyalhat.

Ha az ön cége részt szeretne venni ezen az országos szakmai rendezvényen, akkor a következőkben kérnénk segítségét: kiadványt szerkesztünk az állásbörzén megjelenni szándékozó cégek rövid bemutatásával, amelyet hallgatóink a rendezvény előtt már tanulmányozhatnak. Az ismertetőnek tartalmaznia kell a vállalat főbb jellemzőit: tevékenységi kör, az alkalmazandó mérnökkel szemben támasztott követelmények (nyelvtudás, informatikai ismeretek stb.) és a cég által nyújtott egyéb lehetőségek (diplomaterv, nyári gyakorlat). Szervezetünk országosan egyedülálló, mivel az állásbörze minden megjelenő cég vagy magánszemély számára ingyenes, de a rendezvény színvonalas megvalósítását elősegítő támogatását szívesen vesszük. Ha jelentkezni szeretne a 2000. március 7-én a Soproni Egyetemen megrendezésre kerülő VI. Erdészeti és Faipari

Állásbörzére, bővebb felvilágosítást az alábbi címen kaphat: IAESTE–Hungary Magyar Mérnökhallgatók Egyesülete

Soproni Helyi Bizottság H-9400 Sopron, Ady E. út 5. Tel.: 99-518-270, Fax: 99-518-270 vagy 99-311-103 E-mail: iaeste@sun.30.efc.hu

Rávai Mihály
koordinátor

Kihívások, el- lentmondások

A külföld bennünket – a horvát erdőgazdálkodást – régi, tradicionális tekintélyű szakmának ismert, de valójában konzervatív, tehetetlen, megcsontosodott szakma vagyunk. Gyors reakció hiánnyal küszködő és változó munkafeltételű közegben dolgozunk. Nyitott vállalat vagyunk az állami tulajdonviszonyok keretében, annak ellenőrzése alatt, de az életben sok kereskedelmi elemet tartalmazó társaság, amelynek most már gyorsan meg kellene mozdulni. Mint „nyitott vállalkozónak”, az előrelépést fékezve, a régi szokásaink és tartósabb jövedelem iránti igényünk álmossító helyzetben tart bennünket a mai dinamikus gazdasági és politikai környezetben. Abban az ábrándban élünk, hogy „valaki” felettünk vagy kívülállóan megoldja hatalmas problémáinkat. Nem igaz, hogy szakmánk nincs megfelelő tudás birtokában, hogy mai állapotában is kellően foglalkozzon a számtalan politikai és gazdasági kihívással.

Problematika: Büszkék vagyunk nagy múltú tervegazdálkodásunkra, de valójában nem vagyunk képesek sem fizikai megvalósításában, sem a pénzügyi előírások szerint, kívülálló támogatás nélkül, akár csak megközelíteni azok végrehajtását. Ha felsoroljuk az üzemeltetési előírásokat és azok megvalósításait, szembe tünő eltéréseket érzékelhetünk a mindenkori, reálisnak tartott tervekhez képest bekövetkezett állapotban.

Mi a kiút?: Maximálisan alkalmazkodni az erdőgazdálkodási tervekben a mai helyzethez. A vonatkozó és kapcsolatos törvényekben szakszerűbb egyeztetést elérni? A befektetések és eszközök tervezését és végrehajtását átgondoltabbá tenni? A faállományok reális értékelését általánosan elfogadhatni?

A faalapanyag teljesebb feldolgozását és kereskedelmét (beleértve a piacutatást és értékesítést is) az erdőgazdálkodásba vonni!

(*Sumarski List*, 1999. 3–4.)

Ref.: Abonyi István

Beszámoló a Szeniorok Tanácsának üléséről

A Szeniorok Tanácsa 1999. december 15-én az OEE Fő utcai hivatalának 425-ös tárgyalójában tartotta kibővített évzáró ülését. Az ülésen a meghívottakkal együtt összesen 26-an vettek részt. A tagok közül betegségre és egyéb halaszthatatlan elfoglaltságra hivatkozva a részvétel alól kimentését kérte *Halász Aladár*, *dr. Erdős László*, *dr. Király Pál*, *Mészáros Gyula* és *dr. S. Nagy László*. Az elnöki üdvözlés után első napirendi pontként a megjelentek meghallgatták *Ormos Balázs* OEE főtitkár „A visszaállított főtítkári stallum és Egyesületünk jelene, jövője” c. előadását. A sok értékes adatot és információt tartalmazó előadásból ízelítőként a következőket emeljük ki. A főtitkár szakmai pályafutásának rövid áttekintése után ismertette, hogy Egyesületünk 1998. január 1-jétől közhasznú szervezetként működik. Az ezt rögzítő és az illetékes hatóságok által elfogadott új „Alapszabály”-unkat az Erdészeti Lapokban rövidesen leközlik. A főtítkári állást pályázati kiírás alapján töltik be. A főtitkár hivatali főnöke az Egyesület – négy évre megválasztott – elnöke. A főtitkár feladatait az Alapszabály tartalmazza. Az Egyesület cég jellegű szervezet. A részvénytársaságokra vonatkozó szabályok szerint évente beszámoló és mérleget kell készítenie. Tevékenységét az ÁSz ellenőrzi. Az Elnökség úgy határozott, hogy az OEE feladatait nem ők határozzák meg, hanem azokat a tagság óhaja alapján rendszerezik és tűzik programra. Ezért az ország hat régiójában tartott ülésen kikérték a helyi csoportok tagságának véleményét a teendőkről. De ezenkívül folyamatos kapcsolatot tartanak fenn minden olyan szervezettel, amely hatást gyakorol az erdőgazdálkodásra. Így például az FVM-mel, az ÁPV Rt.-vel, a szakoktatási intézményekkel, az MTA-val, az ERTI-vel, a magán-erdő-birtokosok szervezeteivel, az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetével, a parlament illetékes bizottságaival stb., stb. Egyik fő feladatuknak tekintik a közvélemény objektív alapokra helyezett tájékoztatását az erdészeti tevékenységről. Ezért rendszeresen sajtótájékoztatókat tartanak. Az Egyesület életében több változtatást is terveznek. Így pl. az éves munka- és pénzügyi beszámolókat a választmányi ülésekkel együtt szervezendő közgyűlésen tervezik megoldani, míg a vándorgyűléseknek kifejezetten szakmai jelleget szeretnének adni. A 1990-re tervezett nagy rendezvények közül a főtítkár háromra hívta fel a figyelmet: a Székesfehérvárra tervezett vándorgyűlésre, a „Műszaki Napok” utódként Sopronban ismét megrendezésre kerülő WOOD TECH-re és az „Erdők Hete” ren-

Fotó: Ormos Balázs

dezvénysorozatra, Ormos Balázs előadásához *Jancsó Gábor*, *Pechtol István*, *Műnyik László* és *Jakabffy Ernő* szólt hozzá.

A második előadást *dr. Czerny Károly* tartotta „Az Alkotmány utcai székházunk története és a visszaszerzés lehetőségei” címmel. A résztvevők a nagy érdeklődéssel várt előadásból megtudhatták, hogy a főváros ma is egyik legszebb belvárosi épületének számító, Alkotmány utca és Honvéd utca sarkán lévő székházunkat az OEE tagsága a fővárostól kedvezményesen áron megvásárolt telken, közadakozásból építette az Egyesület megalapításának 20. évfordulójára, 1886-ra *Czigler Győző* műegyetemi építészprofesszor tervei alapján. Az épület rangos és méltóságteljes belsőépítészeti elemek, külső díszítettségét a klasszicista-eklektikus jegyek jellemzik, a még ma is jól látható medve, farkas, vaddisznófej ábrázolással. Az épületet fokozatosan vették el. 1949 után a „Közületeket Elhelyező Igazgatóság” vette át a Külkereskedelmi Minisztérium részére. 1951. november 24-én „önkéntesen”, ingyenesen, jegyzőkönyvileg kellett bérbe adnunk a minisztériumnak. 1953-ban máig is tisztázatlan körülmények között, az akkori törvényeket is sértő módon államosították az épületet. Egyesületünk ebbe azóta sem tudott belenyugodni. Tagságunk az épületre, a nehéz politikai időkben is, mint jogos tulajdonára tekintett. Ezt kívántuk bizonyítani azzal is, hogy az épületre 1986-ban, a használatbavétel 100. évfordulóján emléktáblát helyeztünk el. A rendszerváltozás után az OEE elnöksége „Székház Bizottság”-ot hozott létre. Ennek feladatává tette az épület létrehívásának és az elvesztés történetének, valamint a visszaszerzés lehetőségeinek feltárását. A

Bizottság a feltárt dokumentumok alapján megállapította, hogy erkölcsileg igazunk van, és a visszaszerzés megindítására a törvényi lehetőségek adóttak. Ezek tudatában az Egyesület elnöke, elnöksége megbízta *dr. Boda László* ügyvédet Egyesületünk jogi képviselővel az épület visszaszerzése tárgyában a Magyar Állammal szemben indított keresetben. Az első tárgyalásra 1999. december 2-án került sor.

Dr. Czerny Károly kérte az SZT tagjait, hogy a székházzal kapcsolatos valamennyi birtokukban lévő dokumentumot, ismereteiket, emléküket adják át a Székház Bizottságnak. A résztvevők közül *Pandula Zoltán*, *Riedl Gyula* és *dr. Szász Tibor* több személyes emléket elevenített fel.

Tíz percnyi szünet után Szász Tibor, az SZT elnöke ismertette az 1999. évben végzett munkát. Ebből e beszámolóban a következőket emeljük ki: Két kibővített ülést tartottunk, amelyeken az erdészeti kutatás helyzetével, az ár- és belvív által károsított területeken az erdőtelepítés lehetőségeivel, az Egyesületünk helyzetével foglalkoztunk. Két szakmai utat szerveztünk: egyiket az FVM helyi csoportjával közösen a Nyírségbe, a másikat az ERTI Sárvári Kísérleti Állomására. Intéztük az Egyesület szociális tevékenységével kapcsolatos ügyeket.

Záróprogramként *Haják Gyula*, az SZT alelnöke a 2000. év feladatainak felsorolásával foglalkozott. Többek között a tervezett két kibővített ülés egyikén meg kívánunk emlékezni államiságunk megalapításának ezeréves évfordulójáról. Szakmai utat tervezünk a somogyi erdőbe és az ERTI Püspökladányi Szikkísérleti Állomására. Intézzük az Egyesület szociális ügyeit.

Dr. Szász Tibor

A Miskolci Helyi Csoport a Mátrában

A Miskolci Helyi Csoport 1999. november 11–12-én tanulmányút keretében az EGERERDŐ Rt. mátrai területeit kereste fel, hogy az erdőfelújítás, az erdőnevelés, a természetvédelmi előírások, a vadkár kérdésében megosszák tapasztalataikat.

Vendéglátóink bemutatták cseres szerkezetátalakítást, végvágott tölgyeseket, törzskiválasztó gyérintéssel, bükkös felújítógázásban dolgozó kötélpályát, az egykori lucfenyves tölgyes egyes bükkössé történő „visszaalakítását” és szinte mindenütt a vadkárelhárító kerítéseket.

A Mátrában is bőséges tölgyesekkel volt 1998-ban, és a látottak a hegyaljai problémáinkat juttatták eszünkbe. A gyengébb minőségű faanyag hasznosításával, az erdőfelújítás nagyobb normatív támogatásával meg kell oldani, hogy az Északi-középhegységben az életképességük határán lévő károsított tölgyesekben a sok száz és ezer hektár újulatot megmentsük a jövő számára.

A régen látott kötélpálya üzemeltetési költségeinek ismertetése után élénk

eszmecsere alakult ki az amortizáció és a műszaki fejlesztés, a szállítási távolság és az önköltség kérdéseiről.

A helyi nevezetességek közül Parádfürdőn a Cifra-istállóban megtekintettük a Kocsimúzeumot, Parádsávrón elsétáltunk az 1880-as években Ybl Miklós tervezte és most felújított Károlyi-kastély mellett, hogy a II. Rákóczi Ferenc által alapított üveghuta helyén álló üvegyárban és múzeumban megismerkedjünk a művészi kivitelű csiszoltüveg-készítéssel. A Recski Nemzeti Emlékparkban virágcsokorral tisztelegtünk a kényszermunka és haláltábor egykori elítélteinek.

Köszönjük az Északerdő Rt.-nek a kirándulás anyagi támogatását. A lebonyolításban közreműködő parádfürdői, mátrafüredi, bátonyterenyei kollégáknak köszönjük a baráti fogadtatást, az érdekes és értékes programokat, a nagyszerű vendéglátást. Köszönjük Jung László vezérigazgató úr várbükkli látogatását, ifj. Reményfy László kollégának pedig a kétnapi fáradhatatlan kalauzolást.

Dr. Járasi Lőrinc

Az Erdőművelési Szakosztály zárórendezvénye

1999. november 25-én került sor a Magyar Tudományos Akadémia II. emeleti előadótermében az Erdőművelési Szakosztály 1999. évi zárórendezvényére, melyet a hely biztosításával az MTA Agrártudományok Osztálya támogatott. Az előző napok havazás miatt kritikus közlekedési viszonyai ellenére is szép számú résztvevő hallgatta az előadásokat.

Az erdőnevelés témakörében elsőként dr. Marjai Zoltánra figyeltünk. „A magzaldáklodás történeti megvilágításban” című előadása jövőbe mutató tanulságként az erdőtelepítéseknél a származás fontosságát hangsúlyozta. Solymos Rezső akadémikus „Az erdőnevelési kutatások eredménye és gyakorlati alkalmazásuk” című előadásában az ERTI és

saját kutatásainak szintézisét tárta elénk sok élettapasztalattal fűszerezve. Békly Albert ERTI kutató az elegyes tölgyállományok nevelésének gyakorlati tapasztalatait osztotta meg a hallgatósággal. Ennek lényege: mindig időben kell beavatkozni (az első harminc évben), utólag már semmit sem lehet rendbehozni. Dr. Somogyi Zoltán ERTI osztályvezető az erdőnevelés biológiai szemléletének fejlesztési lehetőségeit tárgyalta. Részletesen elemezte a diverzitás helyzetét erdeinkben, s az élőhelyteremtés lehetőségét az állománynevelés során: erdőszegély-kialakítás, inhomogén gyérintések, lékek kialakítása változó fényviszonyokkal. Elmondta, hogy az erdő többi élőlénye közül a vad kiemelten fontos. De a túl sok vad túl sok élőhelyet szüntet meg.

Csepányi Péter, a Pilisi Parkerdő Rt. erdőművelési ágazatvezetője „A gyakorlati erdőnevelés a minőségközpontú gazdálkodás jegyében” címmel tartott előadást. Hangsúlyozta az erdőgazdálkodás folyamat jellegét, az erdő csoportos szerkezetét, s azt javasolta, hogy az erdőgazdálkodást ennek figyelembevételével végezzék. Majd az erdősítések minősítésére tett javaslatot, melynek során a termőhelyállóság, záródás, fafajok minősége, elegyarány, elegyesség mértéke, módja, vadkár, ápolás szükségessége szempontjait kívánja figyelembe venni.

A Szakosztály egységes véleménye:

- az erdőneveléssel kapcsolatos vizsgálódásait 2000-ben is folytatja,
- a hosszú távú állománynevelési kísérletek hálózatának megőrzése a ma élő szakemberek közös felelőssége,
- az erdőfelújítás, erdőnevelés témakörében a harminc év előtti szakmai ismeretterjesztést meg kell újítani.

Bús Mária

**Akác iparifa
(1,2 m-es hosszról és
32–35 cm-es átmérőig)
kérgezésére keresünk
nagy teljesítményű, jól
működő kérgezőgépet.**

**Ajánlatokat várunk
tel./fax: 06-35-359-331 és
mobil:
06-30-2411-907
számokon.**

**FH-KAREX Rt.
2656 SZÁTOK**

Tisztelt Kollégák! Kedves Barátaink!

2000. május 5–6–7-én **Bányász-Kohász-Erdész Találkozót** szervezünk Tapolcán, amelynek célja a szakmai közélet, a selmeci szellemet idéző kapcsolatok erősítésén túl a gondtalan közös ünneplés.

Részvételi díj és jelentkezés: A találkozón a részvétel díja 15.000 Ft/fő, amely három ebédre és két vacsorára, három korsó sörre és Zánkán III. kategóriában két éjszakai szállásra, valamint valamennyi rendezvényre való belépésre jogosít és magában foglalja a szállás és a rendezvény színhelye közötti napi utazási lehetőséget (busz).

Szálláslehetőségek: Tapolcától 25 km-re van a Zánkai Gyermek és Ifjúsági Centrum. Itt mintegy 1500 résztvevő szállhat meg.

III. kategória üdülőépületek, 5 ágyas szobák, ún. turistajelleg	0 Ft/fő/éj
II. kategória (felárat kell fizetni) téli és nyári üdülőépületek, 2-3 ágyas, saját zuhanyozós és WC-s szobák	700 Ft/fő/éj
I. kategória (felárat kell fizetni) hotel apartmanok, faházak	1400 Ft/fő/éj

Magasabb igényeket elégít ki – mintegy 500 fő részére – a Balatonyörökön található Hotel Panoráma és a Hotel Borbála, amelyek három-, ill. kétszallagos szállodák. Itt elhelyezéstől függően 2400–4900 Ft/fő/éj a felár a szállásdíjnál. A reggeli a szoba árában benne foglaltatik.

Zánkán is lehet reggelit igényelni, ami alkalmanként 600 Ft és a regisztrációnál kell fizetni.

A Találkozó programja

Május 5. péntek		12.00	Bányász, kohász és erdész települések polgármestereinek találkozója az MMTK-ban.
9.00 – 17.00	Regisztráció Tapolcán, Zánkán és Balatonyörökön a rendezvényirodáknál.		
14.00-tól	Folklór műsorok a Sátorközpontban.	17.30	A fúvószenekarok és a bányász, kohász és erdész szervezetek reprezentatív felvonulása a városban.
15.00	Népi, iparművészeti és kézműves vásár megnyitása.		
16.00	Szakmai kiállítások megnyitása az MMTK-ban.	19.30	Tűzijáték.
		20.00	A Benkó Dixieland Band szuperkoncertje.
19.00	Ünnepélyes megnyitó, majd bányász-kohász-erdész bál a Sátorközpontban.	22.00	Cantus-vetélkedő, közös éneklés, baráti együttlét.
Május 6. szombat		Május 7. vasárnap	
10.00-tól	Magyar bányász fúvószenekarok találkozója. A zenekarok együttes koncertje a Malomtónál, majd folyamatos műsora a város három pontján.	10.00	Ökumenikus Istentisztelet a Sátorközpontban.
10.00-tól	Folklór műsorok.	11.30	A tapolcai bányász emlékmű felszentelése.
11.00	A borkiállítás és vásár megnyitása.	12.00	Ebéd, búcsúszó.
11.00	„A bányászati, kohászati és erdészeti tudományok jelene és jövője”. Konferencia az MMTK nagytermében.		Aki csak 6-ára kíván jelentkezni, 9000 Ft a részvételi díj. A 9000 forint egy főétkezés és két korsó sör árát is magában foglalja.

Felvilágosítás, jelentkezés:

Postacím: OMBKE
1027 Budapest, Fő u. 68.
Tel./fax: 1-201-7337
Telefon: Schmidt György: 1-201-7337 fax: 1-201-7337
Dr. Pataki Attila: 87/514-115 fax: 87/412-813
Dr. Viharos Zsolt: 30-217-52-39

A szervezők az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, az Országos Erdészeti Egyesület és Tapolca város.

Lágy szárú növények az erózió elleni védelemben

Új-zélandi vizsgálatok nagyon kedvezően minősítik a hazai dolomitkavicsos lejtőkről is ismert csabaire (*Sanguisorba minor*) szerepét az eróziós károk elhárításában.

A veszélyeztetett lejtőkön tömeges gyomnövényekkel szemben jobban védi a talajt, ezért mesterséges, monokultúras telepítésével is foglalkoznak. Hasonlóképp értékes tapasztalatot gyűjtöttek a hazánkban száraz réteken, erdős helyeken itt-ott nagyobb foltokban is megjelenő ezüstös hölgyállal (*Hieracium pilosella*). Leveléből olyan kémiai anyagot bocsájt ki, ami a vele együtt felverődő gyomok magjának csírázását fékezi, ezért a hölgyáll szabadon terjeszkedhet a talajpusztulásnak kitett oldalakon.

A biológiai talajvédelem eme példái nálunk is követésre csábítanak.

(*Streamland* 6. sz., 1982)

Ref. Dr. hc. Dr. Szodfridt István

Meghívó

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar Hallgatói Önkormányzata tisztelettel meghívja Önt és munkatársait a

2000. március 8-án
megrendezésre kerülő

**„Természetvédelem
és/vagy
erdőgazdálkodás”**

című szakmai
konferenciára
és beszélgetésre.

Pontos program, helyszín és időpont utáni érdeklődés levélben a 9400 Sopron, Ady Endre u. 5., telefonon a 99/518-243, vagy 20/910-76-69-es számokon.

Kérjük visszajelzését
2000. március 1-ig
sziveskedjen eljuttatni.

Felhívás

A Kittenberger Alapítvány 2000. február 19-én a Budai Várban rendezi a IV. Magyarországi Öko bál „2000”-et, amely a környezetvédelmi-természetvédelmi és településfejlesztési téren dolgozó szervezetek és szakemberek nagy találkozója.

A jubileumi év alkalmából a bál rendezői kezdeményezést indítanak el, amely egy budapesti és egy vidéki iskolában 2000 év tavaszán 20–20 facsemete elültetésével és egy emléktábla elhelyezésével szimbolizálja a környezetudatos nevelést. A fatelepítésre a sajtó és a televízió meghívásával kerül sor.

A szervezők a IV. Öko bál hivatalos támogatójának, a Böhm Rondo Recycling Kft.-nek a közreműködésével, az 1999-es évben a papírgyűjtés terén kiemelkedő eredményt elért iskolákat kívánják a fenti lehetőségben részesíteni, figyelembe véve azt, hogy az intézmények megfelelő környezetet tudjanak a fák elültetéséhez biztosítani.

A faültetésre a pályázatokat 2000. január 15-ig kell eljuttatni a Kittenberger Alapítvány címére: 1035 Budapest, Raktár utca 6., tel./fax: 388-0109, 368-3133.

A beküldött pályázatokat 2000. január 31-ig értékeljük, a két nyertes iskolát levélben értesítjük és 2-2 képviselőjé-

nek a bálba részvételt is lehetővé tesszük. A bálon a két nyertes iskolát képviselők részére díszoklevelet adunk át.

A szervezők remélik, hogy ezen kezdeményezés követőkre talál és más cégek és szervezetek is bekapcsolódnak hasonló törekvések megvalósításába.

Varga Éva

ügyvezető igazgató
Böhm Rondo Kft.

Miniszteri értékelés

A Magyar Mezőgazdaság januári első számában, „Megteremtettük az agrárbékét” c. írásban, három oldalon keresztül értékelte az elmúlt évet újévi beköszöntőjében dr. Torgyán József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter. Az erdőgazdálkodásról egy szó sem esett az írásban, az erdőtelepítés a következők szerint került megemlítésre: „A térségekben gazdálkodóknak a mezőgazdasági termelésen kívül sok esetben nincs más megélhetési lehetőségük. Jó megoldásnak a nemzeti földalap létrehozása, az erdősítés, a gyepesítés és a halastavak létesítése ígérkezik.”

A FAGOSZ 1999 decemberében megjelentette az Osztrák fakereskedelmi szokvány magyar fordítását

A fordítók: *Sári Zsolt* és *dr. Zombori István*, a lektorálást *Möcsényi Miklós*, *dr. Zombori István* és *Sári Zsolt* végezte, a szerkesztés és a nyomtatásra előkészítés *Möcsényi Miklós* munkája.

A mű eredeti címe: *Österreichische Holzhandelsusancen* 1973. Auflage 1985. A könyv 260 oldal, kis alakú.

A kiadást támogatta az FVM Agrármarketing Centrum Kht.

Az eredeti könyvet a Bécsi Tőzsde kiadója adta ki. A több évtizednyi fejlődés után a Szokvány 1973-as változatát követően készült el az 1975., az 1978. és a külön ki nem adott 1984. évi átdolgozás. Az 1985. évi kiadás ezeket fogta egybe. A Szokványt azóta nem dolgozták át, és Ausztria EU-ba belépésének következtében már nem is fogják. A napi kereskedelmi gyakorlatban azonban Ausztriában továbbra is alapvetően a Szokványban leírtak szerint és arra hivatkozva dolgoznak. Ezért is tartottuk fontosnak a könyv magyar nyelvű megjelenését.

A könyv az *Általános ismeretek* fejezetben a szerződéskötési és egyéb fakereskedelmi viselkedési szokásokat írja le. A *Definíciók* pontosan leírják az egyes fogalmakat (pl. göcs, repedés, tompaél). Az ezt követő két nagy fejezet a *Hengeresfa* és a *Fűrészáru* választékok méreti és minőségi követelményeit rögzíti fafajonként és választékonként. A *Mellékletek* közt a kötlevelekre, a választott bíróságra, kifogásolásra és a szakértésre vonatkozó segédletek, az ipari fa súlymérésének irányelvei, valamint a lehetséges közböjtáblák felsorolása található. Az Incoterms fejezetet nem fordítottuk le (ennyiben részleges a teljes könyv fordítása), mert annak újabb, 1990-es változata magyarul is hozzáférhető.

A könyv beszerezhető a FAGOSZ-nál, ára 1500 Ft (1200 + 25% ÁFA).

Kontra László

(1923–1999)

A Zala megyei Köveskálón értelmiségi családban született 1923. december 29-én. Édesapját – aki körorvos lévén – különböző városokba helyezték, többek között Gödöllőre is, ahol gyermekkorának nagy részét töltötte.

Itt szerette meg a természetet, az erdőt is. Elemi iskolába Gödöllőn járt.

Középiskolai tanulmányait részben a gödöllői Premontrei Gimnáziumban, majd Zalaegerszegen és a Budapesti Eötvös Gimnáziumban végezte, ahol érettségizett.

1942-ben iratkozott be a Soproni Erdőmérnöki Főiskolára, ahol 1946-ban valétált. A család anyagi gondjai miatt azonban nem tudta befejezni a főiskolát, neki is dolgoznia kellett. Különféle fizikai munkát vállalt (pl. fakitermelés), majd a soproni fésűsfonó gyárban töltött el pár évet. Innen kiemelték és közgazgatási pályára helyezték. Az akkori átszervezések következtében jegyző, főjegyző, majd Szekszárdon járási tanácselnök volt 1949–1952 között. Munka közben folytatta főiskolai tanulmányait, elkészítette diplomatervét és sikeresen államvizsgázott. 1952-ben kapta meg erdőmérnöki diplomáját.

Ezután visszakerült a szakmájába, ahol élete végéig – többször költözködve – a gyakorlati erdészeti munkában tevékenykedett.

1952-ben Debrecenben, az Erdőtelepítő Állomáshoz (ETÁLL) nyert kinevezést, ahol ennek megszűnéséig dolgozott. Onnan a Hajdúsági Állami Erdőgazdasághoz került (1954), ahol alföldfásítási vonalon dolgozott, igen eredményesen. A Keleti Főcsatorna mentén létesített erdősávok, és többezer hektár tsz erdőtelepítés az ő nevéhez fűződik.

1956-ban (távollétében) megválasztották az Erdőgazdaság munkástanácsa elnökének, melynek később súlyos következményei lettek.

1957-ben áthelyezését kérte a Szolnok megyei Állami Erdőgazdasághoz, ahol a Kunszentmártoni Erdészet vezetője lett. Időközben folyt ellene a bírósági eljárás, melynek folyamán először 7 évi, majd 5 évi és végül 3 évi börtönbüntetésre ítélték az 1956-os forradalmi magatartása miatt. 2 év letöltése után, az első amnesztiával, 1959-ben szabadult.

Büntetett előélete miatt nem maradhatott erdészettervező, így újra munkahelyet változtatott, és 1959-ben Kecskemétre került, a Kiskunsági Állami Erdőgazdaság állományába. Itt Csontos Gyula akkori erdőigazgató védőszárnyai alatt (nem egyedül!) biztonságban érezhette magát, és hagyták a szakmájában dolgozni. A Nyárjasi Erdészettel dolgozott 6 évig mint erdőművelési szakelőadó, és több ezer hektár homoki erdőtelepítést irányított Kecskemét környékén. Később (1963) az Erdőgazdaság központjába helyezték Kecskemétre, ahol az Erdőművelési Osztályon központi előadóként dolgozott 1973-ig. Az erdészeti szakmában folytatott eredményes munkájáért több ízben Kiváló Dolgozó oklevéllel és jelvényrel tüntették ki.

1973-ban átkerült a természetvédelmi szakmába, kinevezték az Országos Természetvédelmi Hivatal Dél-Alföldi Körzetébe természetvédelmi főfelügyelőnek. A korábbi években megszerzett közgazgatási gyakorlata miatt ezt a hatósági jellegű feladatot sikeresen tudta folytatni. Hamarosan (1974) megkezdődött a Kiskunsági Nemzeti Park szervezési munkája, melynek területi kijelölésében, hatósági egyeztetéseinek lebonyolításában oroszlánrésze volt. A KNP szervezetének felállítása után az igazgatóság igazgatóhelyettes-főmérnöki funkcióját töltötte be (1975–1979), mely időszakban szervező tehetségével és szakértelmével nagyban hozzájárult a KNP eredményes munkájának megalapozásához.

Munkatársai tisztelték, becsülték és tapasztalatainak nagy hasznát vették. Természetvédelmi hatósági munkáját tovább folytatva 1979-től 1984. december 31-ig, nyugdíjba vonulásáig ismét az Országos Természetvédelmi Hivatal Dél-alföldi Felügyelőségén tevékenykedett mint igazgatóhelyettes.

Nyugdíjaként is tovább munkálkodott az erdészeti szakmában, Kecskemét környéki tsz-ek erdőgazdasági társulásánál irányította az erdészeti feladatokat.

Egész élete folyamán az erdészeti, természetvédelmi szakma elkötelezett és szenvedélyes művelője volt, melynek megbecsüléseként többször részesült állami kitüntetésekben. Ezek közül legbüszkébb volt a Széchenyi Emlékéremmel történt kitüntetésére.

Családi élete is példamutató és hűséges volt. A soproni főiskolások sorsához hasonlóan ő is soproni leányt vett feleségül (kinek családi kötelékében erdészek is voltak). 1946-ban kötöttek házasságot.

Viszontagságokkal és költözködés

ekkel terhelt zaklatott életük ellenére családja együtt maradt, és gyermekei egészségesen nevelkedtek fel. Három fiúgyermek és 5 unokája született, akik feleségével együtt szűk családi körben búcsúztatták el.

Dr. Tóth Károly

Primuszné Sziklai Tünde

(1955–1999)

Mély megdöbbenéssel vettük a gyász-hírt: Primuszné Sziklai Tünde erdőmérnök kollégánk 44 évesen örökre itt hagyott bennünket.

Most megrendülten állunk koporsód körül szüleiddel, családdal, barátaiddal, munkatársaidal, tisztelőiddel együtt.

Nekem jutott az a megtisztelő, de fájdalmas feladat, hogy elköszönjek Tőled – valamennyi erdész kollégád nevében:

Kedves Tünde!

Élőn emlékszem arra a napra, amikor először jöttél be a Pápai Erdészet irodájába: fiatalon, lendületesen, tele étellel, energiával. 1981-ben az Erdészeti és Faipari Egyetem erdőmérnöki karának elvégzése után a Balatonfelvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságtól kaptál kinevezést a Pápai Erdészethez. Ez volt az első munkahelyed – és később ide tértél vissza.

Milyen szépen indult minden...

Mint kezdő kollégának a mag- és csemetetermelési ágazat irányítása volt a fő feladatod, de besegítettél az erdőművelési, fahasználati munkák szervezésébe is.

10 éves ténykedés után – 1991-ben – áthelyeztek a Farkasgyepői Erdészethez erdőművelési műszaki vezetőnek. Ennek a munkakörnek a betöltése szakmai előrelépést jelentett számodra.

Önállóbban valósíthatad meg elképzeléseidet.

Ne feledkezzünk meg arról, hogy a kolléga Nő volt, s így egy személyben: feleség és anya.

Még az egyetemi évek alatt 1979-ben férjhez mentél évfolyamtársadhoz, majd 1981-ben megszületett egyetlen gyermeketek: Péter.

Naponta jártál ki Páparól Farkasgyepűre, és munkaidő után – vagy ahogy a munka engedte, későbbi időpontban – vissza. Hét évet töltöttél el a Farkasgyepűi Erdészetnél.

1998-ban a BEFAG Rt. vezetősége úgy döntött, hogy kísérletképpen egyik erdészetenél bevezeti az ún. „két-méternökös” műszaki felállást. Így az általad vezetett erdőművelési műszaki vezetői munkakör szétosztásra került.

A keszthelyi központnak volt elképzelése személyekkel kapcsolatban. Az 1998-as év elején erdészeteinknél „beindult” a közmunka pályázatban írtak megvalósítása.

Ebben a kényes, nagy odafigyelést igénylő munkába vontak be Téged. Ki neveztek központi előadónak. Összekötő voltak a központ és az erdészetek között. Segítettél a pályázati munka sikeres levezénylésében, koordinálásában. Vállaltad a mások által nem szeretett munkákat is.

Ekkor nagyon sokat utaztál, sokan megismertek Téged.

Segítőkézséged, derűs egyéniséged, jó kapcsolatteremtő képességed miatt mindenki kedvelt. Szerettek a kollégák, beosztottak és vezetők egyaránt.

Szakmailag is képezted magad. 1986-ban elvégezted a “Tájrendező-Környezetvédő” szakmérnöki iskolát.

Már az egyetemi évek alatt beléptél az Országos Erdészeti Egyesület tagjai közé. Az 1998. évi választások alkalmával az Erdőművelési Szakosztály dunántúli régiójának titkárává választottak.

Szervezted az Erdésznők III. Országos Találkozóját, de a július 8-i pápai megnyitón – sajnos – már nem tudtál részt venni.

A BEFAG Rt. életében történt vezetői váltások után – haláloed előtt fél évvel – 1999 júniusában kerültél vissza a Pápai Erdészethez, most már mint erdőművelési műszaki vezető. Abba a munkakörbe, amely a legközelebb állt hozzád.

Úgy érezted, révbe értél! Kicsit könnyebb lesz, elmaradnak a mindennapos hosszú, fárasztó utazások.

Bizony, mire hazaértél, elfáradtál!

Sajnos egészséged lassacskán meg-

romlott. Hónapok óta tudtuk, hogy nagyon beteg vagy. Hónapokon keresztül figyeltük aggódva sorsod alakulását.

A halálos kór kifelé sokáig nem mutatta rombolását. Sokan ezért meg is kérdőjelezték betegségedet!

Nagy önuralommal rendelkezél. Jár-tányi erdő is alig volt, de haláloed előtti utolsó estén is még rendbe tetted magad. Bizakodva, keményen, jajszó nélkül viselted azt, amit rád mért a sors!

Sokáig hittél gyógyulásodban. A közelgő karácsonyi ünnepekre azt tervezted, hogy újra együtt lesz a család, és hogy januártól már dolgozni fogsz az erdészetenél, mert ott várnak Rád, neked ott feladatod van.

Valóban vártunk...

De hiába volt a lelked erős, legyen-gült szervezeted nem tudott ellenállni a gyilkos kórnak.

Kedves Tünde!

Hová siettél? Az élet rendje nem ez! Megrázó, ha szülő temeti gyermekét. Elmentél tőlünk fiatalon.

Isten veled! Szeretettel emlékezünk Rád!

Kívánom, hogy legyen könnyebb Neked a túlvilági lét, mert tudom, sokat szenvedtél életedben!

Mi, rokonok, munkatársak, barátok, kik most itt állunk koporsódnál, búcsúzunk Tőled.

Búcsúzunk hagyományos köszöntésünkkel: Jó szerencsét!

Üdv az erdésznek!

Krahulcsán János

(Elbanguzott a pápai alsóvárosi temetőben 1999. december 7-én)

Gönczi Bertalan

(1916–1999)

Hegyközből a gömöri Vepor-hegységbe került erdőőr családjában született Klenóczon 1916-ban Gönczi Bertalan, az országiszerte ismert kemencepataki erdészettervezető.

Az első világháború eseményei miatt gyermekkorát már a senyői erdészházban töltötte. Különböző erdei munkákat végezve itt sajátította el az erdészszakma alapismereteit, hogy átvehesse édesapjától a stafétabotot. 1932-ben erdőlegény, majd kiegészítő erdőőr és a csanyiki tanfolyam elvégzése után 1936-ban Miskolcon tette le az erdőőri szakvizsgát.

A családalapítás után 1938-tól szinte minden évben katona és közben irodai erdész a füzerradványi Károlyi-uradalom kemencepataki erdőgondnokságánál. A MÁLLERD időszakban irodavezető, és az 1950-es átszervezésnél ő lett a kemencepataki üzemegység vezetője. Átszervezések, igazgatók váltották egymást, többször akarták magasabb beosztásba helyezni, de mindig kitarított Kemencepatak mellett, mert be akarta bizonyítani, hogy lehet próféta a saját hazájában is.

Faállomány-viszonyai alapján Kemencepatak mindig a legnagyobb feladatokkal bíró/küszködő egysége volt az erdőgazdaságnak, és Gönczi Bertalanra mindig, mindenben lehetett számítani. Hagyományá vált, hogy minden gépet, minden új munkamódszert Kemencepatakon próbáljanak ki, és az üzemegység volt egyik szenvedő alanya 1951 karácsonyán az „új helyi száz traktor” esetének is.

Kemencepatakon épültek az első munkásszállások, itt tartották az első csemetekerti és tisztítási tanfolyamokat, és Gönczi Bertalannak nem kis része volt abban, hogy a központilag erőltetett szálfa helyett a szállítható hosszban való termelés előnyeit bizonyította 1953 októberében az ógönci kísérleti termelés, ahol motor- és villanyfűrészek, fogatok, KT-12 és DT-413 traktorok, Diamand nyergesvontatók munkáját kellett összehangolni.

Évekig az erdészetenél dolgozott a Lasso–Cable kötélpálya, a Király-féle csúzda, és itt készült az Erdészeti Filmhíradó számos tudósítása is. Az új és újabb gépek új szemléletet, új módszereket kívántak, és ezek kialakításában tevékenyen segítette az erdőgazdaság vezetőit, műszaki dolgozóit. Helyi és országos bemutatók, tapasztalatcserék, egyesületi rendezvények és a szakajtó beszámolóí révén ismerte meg szinte az egész ország a Kemencepataki Erdészet és Gönczi Bertalan nevét, aki 1977. évi nyugdíjazásáig 26 éven keresztül volt az erdészettervezője.

Fegyelmet és sokoldalú szakmai munkáját féltucat kiváló dolgozó, három Erdészeti Kiváló dolgozója kitüntetés, a Munka Érdemrend ezüst és arany fokozata odaítélésével ismerték el. A Kemencepataki Erdészettervezési sikerei természetesen nemcsak Gönczi Bertalan munkájának eredményei. Ember- és helyismerete, jó szervező- és vezető-készsége, határozott fellépése mindig rendet, fegyelmet követelt. Szerény és önzetlen magatartásáért munkatársai

kedvelték, mint szakembert és embert egyaránt tisztelték, bíztak benne.

Családtagok, ismerősök, régi munkatársak kísérték utolsó útjára 1999. november 25-én a sárospataki református temetőben, ahol az egyházi szertartás után az utódok nevében dr. Lenár György idézte fel a mindig tevékeny, az erdőért, az erdészek közösségéért munkálkodó élet megőrzésére érdemes emlékeit.

Dr. Járasi Lőrinc

Kolep Alajos **(1935–1999)**

1999. december 28-án családja, barátai, volt munkatársai kísértük utolsó útjára a veszprémi Vámosi úti temetőben Kolep Alajos kollégánkat, akit rövid szenvedés után ragadott el körünkből a halál.

Kolep Alajos 1935. május 4-én Sikló-

son született. Gimnáziumi érettségi után az erdőszertnikusi és földmérő üzemmérnöki képzést már munkája mellett szerezte meg.

1962-től a Magasbakonyi Állami Erdőgazdaság, majd a Balatonfelvidéki EFAG területrendezési főelőadója.

1970-ben lépett be a MÉM Veszprémi Állami Erdőrendezőszékre, ahol rövid ideig üzemtervező, majd területrendezési főelőadó. 1979. április 1-jétől a jogutód Veszprémi Erdőfelügyelőségben látja el ugyanazt a munkát. 1992-től az igazgatási osztályt vezette 1995. évi nyugdíjazásáig. Utána még két évig segítette az Erdőfelügyelőség munkáját.

A területrendezés, az erdészeti igazgatás felelőseként minden erdőterület-igénybevétel gondosan mérlegelt az erdő ökológiai és az erdőgazdálkodás ökonómiai szempontjait figyelembe véve. Szívós kitartása eredményeképpen sok vezetőpászta került el az erdő-tömböket. Az erdőterület értelmetlen

szétdarabolását igyekezett megakadályozni. Amikor Monostorapáti felé járunk, mindig eszünkbe jut, hogy a Boncosos tető csak azért nem tűnt el szertett vidékünkéről és a térképeinkről, mert Kolep Alajos kollégánk többszöri új eljárással, az általános érdektelenséggel dacolva meg tudta védeni a táj jellegzetes, fontos elemét a bazaltbányászattól.

Az erdők magánosítása új kihívást jelentett számára. Tudta, hogy a megsokszorozódott erdészeti igazgatási munka terhein túl a lehetőséget is látni kell: a bölcsen irányított magánosítás értéket ment a magyar erdőkben. Ezt a tevékenységét ismerte el az 1997. évben kapott „Ember az erdőért” kitüntetés, melyet a Soproni Egyetem évnívóján vehetett át. Nem is kaphatott volna megfelelőbb elismerést: a kitüntetés elnevezése tükrözi azt, aki volt és amiért élt, dolgozott.

Veszprém, 2000. január 3.

Bús Mária

ERFA-TOURS

Erdészeti és Faipari Utazás- és Oktatásszervező Kft.

**SZAKMAI TANULMÁNYÚT
NÜRNBERGBE A
HOLZ-HANDWERK 2000
ÉS A
FENSTERBAU FRONTALE
2000
KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTÉSÉRE
2000. március 23–24. (4 nap/3 éjszaka)**

**Jelentkezési határidő:
2000. február 15.**

**További felvilágosítás:
Kiss Gabriella, Tel./fax: 201-2453**

**Címünk megváltozott:
1027 Budapest, Fő u. 68.**

